

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JONSTRUPBOGEN

23DE BIND

1 9 4 6

REDIGERET AF VIKTOR PEDERSEN

KØBENHAVN

JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · WILH. THOMSEN
ORDRUPHØJVEJ 24 · CHARLOTTENLUND

1946

JONSTRUPBOGEN

23DE BIND

1 9 4 6

REDIGERET AF VIKTOR PEDERSEN

KØBENHAVN

JONSTRUPSAMFUNDETS FORLAG · WILH. THOMSEN
ORDRUPHØJVEJ 24 · CHARLOTTENLUND

1946

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Georg Christensen: Seminariets Beslaglæggelse	3
Viktor Pedersen: Kampen for Jonstrup	12
Axel Lasthein: J. J. Nielsen	15
Rudolph Benzon: Professor Kristian Kroman	22
Viktor Pedersen: Johan Frederik Johansen	27
Gunnar Jørgensen: Overlærer Viggo Danø	30
Jørgen Hegelund: Jonstrupsamfundet gennem 25 Aar	32
J. Bremholm: Aaret paa Jonstrup	37
Fra Jonstruppernes Verden	41
Afgangseksamen 1945	43
Valg og Aarsmøde	43
Regnskab og Styrelse	44
V. Bitch: Jonstrups Ordbog	45

Der vinker fra Borgen et Flag til Farvel.

6te Maj 1944.

SEMINARIETS BESLAGLÆGGELSE

Beretningen om Begivenhederne i 1944 blev skrevet til forrige Aarvog. Baade Trykkeriet og Ministeriet havde imidlertid deres Erfaringer, saa de ansaa det for klokest, skønt ingen fandt Artiklen udæskende, at lade den vente, til Afslutningen kunde komme med. Den aftrykkes nændret — ogsaa for at give et Eksempel paa, *hvor* forsigtig man mente at maatte være.

G. C.

I.

Januar 1945.

Allerede i 1940, midt i Sommerferien, fik vi det forste Varsel om, at vi laa paa en udsat Plads. Fra Værløselejren ønskede man at overtage Seminariets Bygninger, og vi fik 8 Dage til at finde et andet Sted at fortsætte Undervisningen. Trods energiske Forsøg baade fra Ministeriets og min Side viste det sig umuligt at finde noget ledigt og brugbart i en rimelig Nærhed, og de tyske Militærmyndigheder lod saa Sagen falde. I Stedet købte de det Stykke Jord, der ligger mellem Fru

Svendsens Gaard, Skoven og Jonstruphøj. Her opførtes en Del Barakker. De har i Perioder staaet tomme, men den meste Tid har der ligget tyske Soldater i skiftende Hold, og i de sidste 1½ Aar har de huset Kaptajn Sommers Vagtkorps. Fra dette blev der rejst Krav om at faa Seminariets Gymnastiksal stillet til Disposition 2 Timer om Dagen, hvad der vilde have generet Seminariets Arbejde meget. Men efter nogen Forhandling blev ogsaa dette Krav frafaldet.

12te April 1944 kom saa fra Intendanten hos den øverstbefalende for de tyske Tropper i Danmark et Dekret, der beslaglagde Seminariet, dog uden Inventar. Meddelelsen, der blev sendt Indenrigsministeriet, naaede først ud til os d. 18de. Den kom, trods alt, som et Lynnedslag, men ud fra vore tidligere Erfaringer haabede vi dog, at Faren ogsaa denne Gang kunde afværges. Fra Udenrigsministeriet blev ogsaa gjort alt for at faa Beslaglæggelsen taget tilbage. Men de Argumenter, der kunde fremføres: en Henvisning til Haagerkonventionen og til de særlige Vanskeligheder, det volder et Landseminarium at skulle flytte, da det paa Grund af Elever, Lærere og Øvelsesskole ikke kan nøjes med at leje sig ind i en anden Gade — disse Argumenter kunde der ikke tages Hensyn til. De lokale Militærmyndigheder, der kom og besigtigede Seminariet, forstod vore Vanskeligheder og beklagede dem, men der var intet at gøre. En Tid saa det ud til, at Overtagelsen kunde udsættes, til vi var færdige med den officielle Examen, o: til 26de Maj. Det vilde have været en meget stor Lettelse for os. Examen kunde have fortsat relativt uforstyrret, Examinanderne havde ikke behøvet at flytte, før de skulde rejse hjem, og de andre Klasser og Øvelsesskolen kunde vi have givet Sommerferie d. 26de, lige før Pinse. Men ogsaa dette Haab brast. Under en Examination i Dansk d. 2den Maj fik jeg Besked om, at de 2 Elevbygninger med Gymnastiksal og Festsal samt Hovedbygningens Stueetage skulde være rommet senest d. 6te Maj og Resten d. 10de. Dog gav man Afkald paa de fysiske Laboratorier, den gamle Skolebygning med Inspektør Wolffsens Tjenestebolig, og Bornehaven, der har haft til Huse i de smukke Rum, der var Lærerværelse og Kontor i Bredstrups Tid.

Den, der ikke har prøvet noget lignende, kan næppe forestille sig, hvad det vil sige at flytte et Seminarium og en Øvelsesskole paa nogle faa Dage. Det drejede sig om mange Hundrede Borde og Stole og adskillige Skabe, om 4000 Bind fra Biblioteket og om de zoologiske og fysiske Samlinger, med de utallige Apparater, Instrumenter og Kemikalier. Hver Lærer maatte administrere sine Sager og disponere saaledes, at de absolut uundværlige Ting var til at finde igen, mens det, der efter Omstændighederne maatte undværes, blev opmagasineret. Lærerne sparede ikke sig selv, men det groveste Slæb tilfaldt Pedellerne og Eleverne. De var beundringsværdige, saa meget mere som mange af dem samtidig maatte se sig om efter et Sted at bo og maatte flytte deres egne Sager. Og nogle af dem var oppe til Examen. Endnu d. 6te om Formiddagen vagede Examensflaget for en Censor.

Det var i sig selv en Kraftpræstation at tømme Seminariet, men det var paa sin Vis ikke mindre vanskeligt at finde et Sted at flytte hen til. Hvis man ikke vilde skille Skolen fra Seminariet — og det var jeg aldrig gaaet med til — var der ingen andre Muligheder at ty til end Ballerup. Men her var naturligvis ikke noget Sted, hvor vi bare kunde leje os ind. Der maatte skaffes Lokaler til at opmagasinere vore Samlinger og vort Inventar, og der maatte findes Lokaler, hvor vi saa godt som muligt kunde fortsætte Undervisningen og holde Examen.

Vi skylder den største Tak for den Hjælpsomhed, vi mødte alle Steder, baade hos Kommunen og private i Ballerup. Takket være Pastor Christensens og hans Hustrus overordentlige Elskværdighed kunde vi magasinere vore Stole og Borde paa Præstegaardens mægtige Loft og hele vort Bibliotek i et Par store ubenyttede Stuer i Præstegaarden. En stor Del af det andet Inventar blev anbragt i en gammel Lade, vi lejede i Byen. Vort dejlige Orgel, Gymnastikapparaterne og Sløjdsalens Høvlbænke blev taget ned af Fagfolk og opbevares af dem, samtidig med at de faar et ønskeligt Eftersyn.

Schmidt Niensens fine Fysiksamling maatte spredes mange Steder, en Del staar i Kasser paa en Balkon til Ballerup Folkeskoles Gymnastiksal. Hauchs zoologiske Samlinger var der ikke

Mulighed for at skaffe Plads til derinde. De blev saa anbragt i Frk. Christensens tidligere Pensionat og Køkken, og der foregaar saa under meget indskrænkede Former Undervisningen i Naturhistorie og Geografi, og for at fylde Elevernes Tid ud mellem Rutebilerne tillige Hr. Hauchs og Hr. Kejsers Dansktimer.

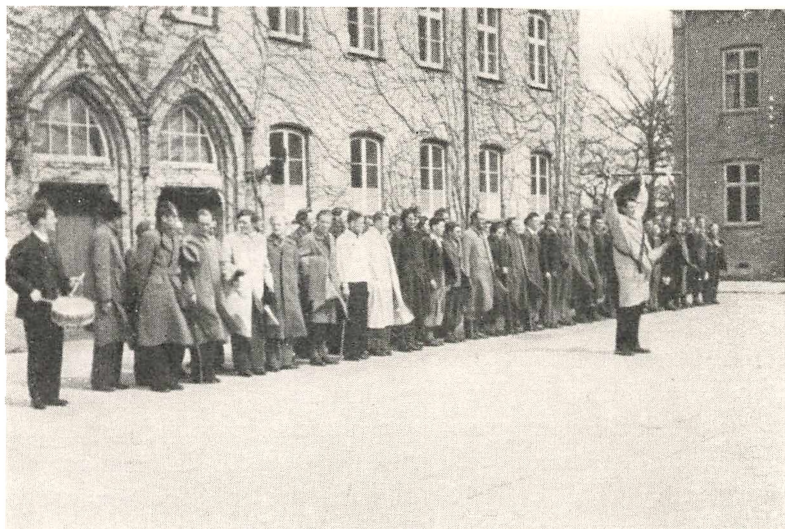
Indtil Sommerferien klarede vi Undervisningen saaledes, at den officielle Examen foregik paa Teknisk Skole i Ballerup. III. Klasse blev sendt paa et 6 Ugers Landsbyskoleophold (hvad der har vist sig at have været særdeles gavnligt for dem), og I. Klasse fik en ekstra lang Sommerferie, men skulde møde en Uge før de andre i August til Oprykningsprøve. Børnehaven og Skolens to mindste Klasser blev anbragt i Kristelig Settlements Week-End-Hytte i Skovkrogen, og der er de stadig skont Bygningen er betydelig mere egnet til Sommer- end til Vinterbrug. De øvrige fire Skoleklasser fik Husly paa Folkeskolen, men efter Ferien er de indrettet paa Teknisk Skole. mens Seminariet har til Huse paa Folkeskolen i Tiden fra 12 til 17 $\frac{1}{2}$.

Naar man betænker, at I. og II. Klasse har en Del af deres Timer i Jonstrup, at Tysktimerne foregaar i Ballerup Folkebibliotek, en Del af Specialelæsningen i Afholdslogen og den historiske Disciplin i Frederiksberg Kommunebibliotek, at endvidere Hr. Boesens Orgelundervisning finder Sted paa Sønderso, i Afholdslogen og i Ballerup Kirke, vil man forstaa, at den lille sluttede Verden, som Jonstrup var, nu er blevet slaaet grundig i Stykker.

Det har ødelagt det rige Fællesliv mellem Kammeraterne og mellem Lærere og Elever. Afholdslogen er elskværdigt stillet til vor Disposition, og Eleverne har Avisstue der. Men de bor nu saa spredt, at den ikke paa nogen Maade spiller den Rolle som Samlingssted, som Dagligstuen paa Jonstrup gjorde det. Paa Grund af hele Situationen har der ikke været nogen særlig Interesse for at arrangere Foredrag og Koncerter, endnu mindre naturligvis Fest med Bal. Alligevel savnes de samlende Elementer i Seminarielivet meget stærkt. Vi har ikke engang et Sted, hvor vi kan samles til Morgensang — som maaske ogsaa vilde lyde lidt løjerlig Klokken 12. Lærerne har ikke noget Værelse for sig selv, og jeg har ikke saa meget som et

lille Rum, der kunde tjene til Kontor, og hvor Eleverne vidste, at de kunde træffe mig.

Elevernes Arbejdsvilkaar er blevet daarligere, og Undervisningen er ogsaa blevet forringet. Et Seminarium uden et Bibliotek og en Læsestue til Elevernes Selvstudium og uden Laboratorier til Elevforsøg, et Seminarium hvor baade Lærere og

Den sidste Parade før Afmarchen.

Elever kun kommer til deres Timer, men hvor de ikke lever og arbejder, det er kun et Kursus. Dertil kommer, at en Undervisningstid fra 12 til 17^{1/2} er meget uheldig, fordi den slaar Tiden til det private Arbejde i Stykker og bl. a. umuliggør Besøg paa københavnske Biblioteker.

Ogsaa Bornene har daarlige Kaar. De maa transporteres pr. Rutebil, der næsten altid er forsinket. Lokalerne er ikke beregnede paa Skoleborn, og der er kun en Gade at lege i. Sløjd, Gymnastik, Haandgering og Skolekøkken maa foregaa ovre paa Folkeskolen.

Den 10de Maj forlod vi Seminariet. Først d. 10de Juli rykkede Tyskerne ind.

Det viste sig snart at have været klogt, at vi havde fjernet alt Inventar ogsaa fra de Rum, vi havde faaet Lov at beholde.

Efterhaanden har Værnemagten taget alt i Brug. D. 1ste Juni blev den gamle Skolebygning rømmet efter Ordre og dermed ogsaa Inspektør Wolffsens Lejlighed. Han fik efter Sommerferien Husly oppe i Pastor Balslevs Sommerhus. D. 26de September kom Turen til Forstanderboligen og Steensbo, der et Aar før var indrettet til Tjenestebolig for Øvelsesskolens Leder. Jeg maatte være glad, at det lykkedes mig at finde en lille Villa inde i Ballerup, mens Hr. Reiff i de 5 Dage, vi havde faaet til Frist, ikke kunde skaffe sig noget nærmere end et Par Værelser ude i Søndersø Vandværks Funktionærbolig.

De Lærere, der er tilbage nede ved Seminariet, lever nu omgivet af Pigtraad og Vagtposter til alle Sider. Efter at Pension Søndersø og Arndal ved Juletid ogsaa blev beslaglagt, er der ingen Elever mere paa Jonstrup. De bor i for det meste daarlige og i hvert Fald dyrere Værelser i Ballerup og Omegn, lige fra København til Frederikssund.

Det har ikke blot været et Aar med Vanskeligheder, der endnu ikke er forbi. Det har ogsaa været tungt at komme igennem for alle dem, der har deres Gerning paa Jonstrup, og som holder af det. Det er svært at gaa forbi de gamle Steder nu, som en der ikke har noget der at gøre. Og for de unge gør det mig særlig ondt. De Udviklingsmuligheder, som Seminarie-tiden ellers kan byde, har Forholdene stærkt forringet. De lever meget mere isoleret end før, og Tidens Tryk hviler tungt paa dem. Dertil kom, at den Nervøsitet, som i Efteraaret fik Studenterne til at holde sig borte fra Universitetet, ogsaa greb Seminarieeleverne, saa vi en Tid ikke havde stort mere end halvfulde Klasser. De fleste er dog nu kommet tilbage, undtagen dem, der ikke synes, de kan samle sig om noget Arbejde og derfor hellere afskriver dette Aar og gaar om, i Haab om bedre Læsekaar til næste Aar, og saa de, heldigvis faa, der sidder fængslet, og som vi med Sorg maa undvære forelobig.

Vi ved ikke, naar vi igen kan mødes paa Jonstrup, og heller ikke, hvordan der til den Tid ser ud. Tilbageflytningen og Genordningen vil under alle Omstændigheder tage betydelig længere Tid end de Dage, vi maatte klare os med i Maj. Men vi længes alle efter den Dag, da det danske Flag igen skal vaje over Borgen.

II.

Januar 1946.

Jo nærmere Tysklands Nederlag kom i Sigte, des uhyggeligere blev Forholdene for dem, der boede i Jonstrup. Vejen blev spærret med en Bom, et cementeret Vagttaarn sat op, Gennemgang kun tilladt mod Passerseddell, Løbegrave anlagt paa Kryds og tværs i Parken og uden om Steensbo, hvor Kap-tajn Sommer havde sin Residens, og om Jonstruphøj, forstærket af Jordminer i Skoven op mod Jonstruplejren. Hver Nat var der Skyderier, og Sommerfolkene gebærdede sig, som de vilde. Henad 1ste Marts indkvarteredes ca. 300 tyske Flygtninge i Seminariets Hovedbygning og i Forstanderboligen. De tog det hele i Besiddelse som en Selvfølge, som kærkomne Gæster, og det var vanskeligt baade at se og at høre, at Jonstrup var en lille fredelig dansk Landsby.

Under disse Forhold var det uforsvarligt at bevare Skovhytten. Børnehaven blev lukket paa ubestemt Tid, Skolens 2den Klasse flyttet til Ballerup, hvor der blev indrettet hveranden Dags Skolegang for de mindre, og den nye 1ste Klasse lod vi vente til efter Sommerferien.

Lykkeligvis blev der jo ikke Brug for Tyskernes drabelige Forsvar, og det hvide Parlamentærflag, vi fandt paa Loftet parat til at stikkes ud af et Tagvinduerne, kom aldrig længere. Med 5te Maj ventede vi, at nu slog ogsaa vor Befrielses Time, og vi fablede allerede om at faa bragt saa vidt i Orden, at vi kunde holde Dimission i Festsalen. Men ogsaa paa dette Punkt bragte de kommende Maaneder Skuffelser.

Takket være Hr. Hauchs energiske Indgriben var alle Tyskere ude af Seminariet og Flygtningene anbragt i Jonstruplejren i Løbet af 14 Dage. Bygningsinspektøren og Haandværkerne havde været rundt med mig og set paa Ødelæggelsens Vederstyggelighed: Cementfundamenter i Gymnastiksalen, der var indrettet til Reparationsværksted, Borde og Skabe i de fysisk-kemiske Laboratorier fjernet og alle Ledningerne i Gulvet skaaret over, i Halvdelen af Biologiklassen og Tegneklassen og i et Hjørne af Biblioteket lagt Cementgulv og installeret Brusebade, W. C. er og Vaskekummer, Skillerum og Senge-steder sat op alle Vegne.

Der blev søgt om de 63,000 Kr., som de nødvendigste Reparationer vilde koste. Men Indenrigsministeriet kunde ikke frigive Seminariet og ikke engang tillade, at vi gik i Gang med Reparationerne. I hele 3 Maaneder stod Seminariet tomt, uden at vi kunde faa at vide, om vi var købt eller solgt, indtil Røde Kors lige før Sommerferiens Slutning lagde Haand paa det til Anbringelse af ca. 600 polske Flygtninge, der tidligere havde været paa den tyske Privatskole i Emdrup.

Efter Opførelse af en mægtig Køkkenbarak, en kolossal Cisterne og en fornyet Omgang Pigtraad, og efter at alle Elevværelser og Klasserum var fyldt med Senge i 3 Etagers Højde, rykkede Polakkerne ind ved Midten af September, Mænd, Kvinder og Born.

Det var som paa Trediveaarskrigens Tid: for hvert nyt Hold, der rykkede ind, blev der odelagt mere og forsvandt der mere. Hvad Tyskerne gjorde, skete jo altid ud fra de Krigens Krav, som var over os alle. Naar de kørte over vor nye, dyre Flisegaard med deres tunge Lastbiler, saa hver eneste Flise nu er revnet, var det et ringere Hensyn, der maatte ofres for et større. Naar de fældede Træer og fjernede Buskads, var det af strategiske Grunde. Men Polakkerne syntes at stjæle og ødelægge af Natur. En Dor kunde hugges op og bruges til Optændingsbrænde. Haandtag og Vandhaner øvede en uimodstaelig Tiltrækning — og kunde maaske ogsaa omsættes paa den sorte Børs. Aabne Ildsteder, bestaaende af et Par Mursten og et Kakkellovnsrør blev anbragt paa Loftet. Vildvinen, der var Gymnastiksalsbygningens Pryd (og endda dens eneste Pryd) blev revet over i Armshøjde. Det var maaske umuligt at holde nogen Monsterorden under de elendige Indkvarteringsforhold. Men det gennemførte Svineri, som hurtigt bredte sig alle Vegne, ude og inde, og det Tøj, som hang til Tørring overalt, ogsaa ud af Vinduerne, gav unægtelig det kongelige danske Skolelærerseminarium i Jonstrup et sorgeligt proletarisk Præg.

Røde Kors gav Afkald paa Inspektor- og Forstanderbolig. Derved reddedes Skolen, hvis Born Rutebilen ikke mere kunde paatage sig at transportere paa Grund af Benzinmangel. De gamle Skoleklasser blev taget i Brug, og 3 nogenlunde bru-

gelige Klasseværelser indrettet i Stueetagen i min Lejlighed. (Jeg maatte alligevel af Hensyn til Seminariet blive boende i Ballerup.) Praktikundervisningen maatte jo saa foregaa i Jonstrup, og nye tidsspildende Trafikbesværligheder kom til dem, Eleverne i Forvejen havde paa Grund af de faa Rutebiler og Tog, som endda kun gik Morgen og Aften — hvad der navnlig gik ud over de Lærere og Elever, der boede i København.

Talrige Henvendelser til de forskellige Myndigheder modte kun Forstaaelse og Beklagelse. Paa fhv. Minister Kjærbøl gjorde de dog saa meget Indtryk, at han fik Hovedparten af Polakkerne sendt hjem lige før Nytaar. Den endelige Afvikling kan finde Sted midt i Januar.

Haandværkerne rykkede ind med det samme paa Elevhjemmet, saa de Elever, der har lidt mest under Boligforholdene i Ballerup, kan flytte ind til Februar. Men de omfattende Reparationer, Installeringen af Schmidt Nielsens bittert savnede Laboratorier, de biologiske Samlinger, Ordningen af Biblioteket m. m. vil naturligvis tage adskillig Tid. Men saa snart vi har 4 Klasseværelser i Stand, har vi lige saa meget som i Ballerup, og saa flytter vi ind.

En glad Forventnings Stemning raader hos os alle. Et stort Skaar i Glæden er det, at Finansministeriet ikke »for Tiden« kan bevilge Penge til den nye Øvelsesskole, den nye Gymnastiksal og nye Elevværelser, hvortil alle Planer ligger færdige og godkendte. Det er og bliver en Skardale, at et Statsseminarium fortsat skal have en Øvelsesskole, der, hvad ydre Vilkaar angaar, rangerer med de ringeste Landsbyskoler i Landet.

Alligevel vil det blive en Føstdag, naar Flaget igen vajer over den gamle Bygning. Det har været en lang og trang Tid, og meget af det er brudt ned, der udgør et Seminariums indre Liv, og som maaske er det væsentligste i de 4 Aar. Jeg tror dog, at alle — ogsaa de, der har været mest kritiske over de beskedne Forhold paa Jonstrup — saa stærkt har følt, hvad vi har maattet savne i vores Udlændighedstid, at vi med god Vilje og godt Mod vil gaa i Gang med Genopbygningsarbejdet.

Georg Christensen.

KAMPEN FOR JONSTRUP

Jonstrups Beslaglæggelse i Maj 1944 gjorde det dybeste Indtryk paa alle gamle Elever, men vi havde dog det Haab, at Seminariet, saa snart Krigen var endt, vilde blive frigivet. Der er sikkert ikke mange Jonstrupper, som ikke under Befrielsesglæden ogsaa havde Tanke for den gamle Borg og glædede sig over, at dens Trængselstid nu var til Ende. Det skulde imidlertid komme til at gaa anderledes; der gik lang Tid, for de gamle Bygninger kunde tages i Brug til deres egentlige Formaal.

I Forsommeren svirrede Rygterne om Jonstrups Anvendelse til andre Formaal. Disse gav intet Grundlag for nogen Aktion fra gamle Jonstrupperes Side; men unægtelig maatte det forurolige, at Bygningerne stod tomme i flere Maaneder, uden at Seminariet kunde faa Lov at flytte ind. Det tydede paa, at Myndighederne havde andre Planer, og saa kom Meddelelsen om, at Jonstrup var beslaglagt til Opholdssted for polske Flygtninge; dermed var Seminariets Tilbagevenden skudt ud i det uvisse, og gamle Jonstrupper besluttede da at støtte Forstanderen, Lærerne og Eleverne i deres Bestræbelser for at faa Jonstrup frigivet.

Initiativet udgik fra Overlærer A. Betz, der først fik Kundskab om det skete. Han satte sig i Forbindelse med Jonstrupsamfundets Styrelse og andre kendte Jonstrupper, og de besluttede straks at gaa til Undervisningsminister A. M. Hansen, der selv er gammel Jonstrupper, for at faa ham til at gøre sin Indflydelse gældende. Et Udvalg bestaaende af Overlærer H. P. Hansen (98), Skoleinspektør Gehl (01), Skoleinspektør Egerod (09), Overlærer Hasland (18), Overlærer Betz (19) og Kommunalærer Wilh. Thomsen (31) blev modtaget af Ministeren. H. P. Hansen oplæste som Ordfører følgende Skrivelse.

Hr. Undervisningsminister!

Vi kommer her i Dag for at bede Ministeren om saa stærkt som muligt og saa hurtigt som muligt at virke for Jonstrups Statsseminariums Frigivelse fra sin nuværende Anvendelse og Tilbagegivelse til sit oprindelige Formaal at tjene Uddannelsen af Lærere til den danske Folkeskole.

Vi er fra forskellig Side blevet opfordret til at foretage dette Skridt, og vi er paa Forhaand sikre paa at have Ministeren med os paa dette Omraade. Vi ved jo meget vel, at under Behandlingen af den nugældende Seminarielov var stærke Overvejelser fremme om Jonstrups Forbliven paa Stedet derude ved Sønder sø, eller om dets Flytning eller Nedlæggelse. Saaledes har det ogsaa været endnu længere tilbage i Tiden. Hver Gang har der fra gamle Jonstrupperes Side lydt Røster for Bevarelsen og mellem disse Røster var ogsaa A. M. Hansens. Vel for Ministeren, som for os andre ud fra de Traditioner, der hviler over Stedet og Gerningen derude. Vi har ikke været blinde for de Synspunkter, der i sin Tid talte for en Flytning; men trods dette var vi meget glade ved Slutresultatet: Jonstrups Bevarelse under Forhold, der gør det muligt for det gamle Seminarium at hævde sin Plads mellem Landets Lærerskoler.

Men denne Mulighed er nu i stærk Fare for Jonstrups Vedkommende. De Forhold, hvorunder Arbejdet nu maa gores, er saa mangelfulde, at det ikke kan undgaas, at Resultatet bliver ringere for de Elever, der nu søger Jonstrup, og dette vil svække det gamle Seminariums gode Omdømme.

Vi er klare over, at der er store Vanskeligheder forbundet med Frigivelse af Seminariet, hvor store ved Ministeren bedre, end vi kan vide det. Vi er heller ikke i Stand til at anvise de Veje, som kan føre til Sagens Løsning. Det er ene Kærligheden til den gamle Læreranstalt derude, hvortil vi er bundet ved mange lyse og gode Ungdomsminder, der bringer os til at foretage dette Skridt.

Undervisningsministeren stillede sig meget imødekommende og lovede at gøre, hvad han kunde, for Jonstrup, men paa pegede de store Vanskeligheder med Flygtningeanbringelsen, en Sag, som han jo ikke direkte havde med at gøre. For at give Henvendelsen større Vægt besluttede Jonstrupsamfundets Styrelse, der repræsenterer over 300 Jonstrupperne, at foretage en skriftlig Henvendelse baade til Chefen for Flygtningeadministrationen og paa ny til Undervisningsministeren med følgende Indhold:

Styrelsen for Jonstrupsamfundet, der repræsenterer Jonstrupperne af alle Aargange, giver herved Udtryk for vor Sorg over, at Jonstrup Seminarium endnu ikke er frigivet.

Vi fremfører vor stærke Beklagelse over de uholdbare Forhold, hvorunder Seminariets Lærere og Elever for Tiden maa arbejde, saadan at Elevernes Udbytte af Undervisningen i høj Grad svækkes. Ligeledes beklager vi den tunge økonomiske Belastning, som Forholdene betyder for Seminariets Elever, dobbelt følelig, fordi Jonstrup altid var det billige Seminarium, der gav Husly for Lærerelever fra Smaakaarshjem.

Det er vort inderlige Haab, at Myndighederne meget snart maa finde Udveje til at frigive Jonstrup Seminarium, saaledes at der atter paa vor gamle Skole kan udfolde sig et Skoleliv, værdigt de Traditioner, der har givet Jonstrup saa smukt et Navn blandt Landets Lærerskoler.

Denne Skrivelse var stilet til fhv. Minister Joh. Kjærboel, og samtidig sendtes en tilsvarende til Undervisningsministeren med følgende Tilføjelse:

Med Uro følger vi Rygter om Planer vedrørende Seminariets Flytning. Det er vort Haab, at man nu som tidligere, naar saadanne Tanker har været fremme, vil besinde sig paa de meget stærke Grunde til at bevare vor eneste Kostskoleseminarium med dets ideelle Beliggenhed i en skøn Natur og dog saa nær København.

I Spænding afventede vi derefter Resultatet af Henvendelserne; det trak ud, men ved Juletid lysnede det, og stor var vor Glæde, da vi erfarede, at Jonstrup var frigivet i Januar 1946. Vi ønsker Forstanderen, Lærerne og Eleverne til Lykke med Frigivelsen og siger dem Tak for deres Indsats i disse for Jonstrup saa kritiske Aar og for deres ranke danske Holdning. At Arbejdet har kunnet gennemføres med saa godt Resultat under de uhyre vanskelige Forhold samtidig med, at en Del af Eleverne tog aktivt Del i Frihedskampen, fylder os med Beundring, og denne Indsats vil staa som et smukt Kapitel i Jonstrups Historie. — Næste Aarvog vil bringe en Artikel om Jonstrupelever i Frihedskampen, belyst gennem Bidrag fra nogle af Deltagerne.

J. J. NIELSEN

1865 — 1916

For et halvt Aarhundrede siden var der Vaarbrud paa Jonstrup. Det gamle forsvandt, og en ny Tid begyndte. Stig Bredstrup med sit unge Følge rykkede ind. Den af disse nye Lærere, som ved sine Anskuelser og sit Virke i særlig Grad betegnede et Brud med Fortiden, naaede ikke at blive gammel i Gaarde, men faldt midt i sit Livsløb. Det var cand. mag. J. J. Nielsen. Den 13. Juli i Aar er det netop 50 Aar, siden han blev kaldet til Jonstrup. Derfor skal hans Billede drages frem og holdes op mod Lyset.

Jens Jacob Nielsen blev født d. 27. September 1865 i Asaa i Vendsyssel som Søn af Husmand Niels Chr. Jacobsen og Ane Marie Jørgensen. »Aaernes blide Land« kalder C. C. Clausen sin Medarbejders Hjemegn og fortsætter: »Der er næppe nogen anden jysk Egn, der har tiltalt Øboerne som denne, de

har følt sig hjemme her, hvor Idyllen var deres egen — — — tilsat med saa meget af den jyske Natur, at Landskabet paa en Gang blev hjemligt og dog havde det fremmede, der gav Nyheden og Afvekslingen.« Her i denne Natur henlevede den vordende Skildrer af de danske Øer sin Barndom. Hjemmet var fattigt; men det kunde Drengen ingen Erindring bevare om, thi Forældrene døde under en Difteritisepidemi allerede, da han var 2 Aar. Plejeforældrene, som nu tog sig af ham, var ganske velstillede. De var gode mod ham og forkælede ham nærmest. Da han var 15 Aar, døde ogsaa de; men de efterlod ham en Arv, der dækkede hans Udgifter i Skoletiden og i den første Tid i København. I Juli 1880 — 15 Aar gammel — blev han optaget i Aalborg Latinskoles 2. studerende Klasse. I den første Tid kan de mange nye Fag have overvældet ham, saa det kneb at følge med. Det fortælles, at da de nye Kammerater en Dag drillede ham, fordi han ikke kunde klare Lektierne, blev han for Alvor vred, smækkede Madvigs latinske Grammatik ned paa Skolebordet og raabte: »Den skal kannes«. Om det mærkelige Ord »kannes« er en Blandingsform af »kunnes« og »kan«, der skylder Drengens Vrede sin Oprindelse, eller det beror paa manglende Øvelse i at haandtere Sproget, faar staa hen — i hvert Fald lagde Jens Jacob Nielsen fra nu af sin s nere volkendte Energi i Arbejdet, saa han blev en dygtig Elev og tog Studentereksamen med Udmærkelse 1885.

Og nu gik Turen til København. Maaske har det været vanskeligt for den unge Mand at vælge Studiefag. Hans sproglig-historiske Artium med blankt ug i Græsk og Latin syntes at prædestinere ham til det filosofiske Fakultet. — Var det Minderne om Drenggeaarenes intime Samliv med »Aaernes blide Land«, der drog i modsat Retning? Var der just i den Tid en særlig Dragelse mod det naturvidenskabelige Studium, som ogsaa han laa under for? — I hvert Fald sejrede Naturfagene, og han kastede sig over Naturhistorie og Geografi med Fysik og Kemi som Bifag.

I Forordet til *J. J. Nielsen: Danmarks Tilblivelse* (trykt som Manuskript, København 1916) fortæller Fr. Heide et enkelt Træk om J. J. Nielsens Deltagelse i Studentertilivet, der viser.

at han i hvert Fald ikke var noget Hængehoved. Men har han end som rask ung Student deltaget i det muntre Liv i »Foreningen«, har Arbejdet uden al Tvivl optaget det meste af hans Tid. — Professorerne Lütken, Löffler, Prytz, Warming og andre kendte Videnskabsmænd var i de Aar Lærere i de Fag, han havde valgt.

Nielsen var hverken særlig praktisk eller sparsommelig, saa de faa Hundrede Kroner, han ejede ved Ankomsten til København, fik snart Ben at gaa paa. Vi har den Oplysning om ham, at hans Kaar i Studenteraarene ikke var bedre, men heller ikke ringere end Studenters i Almindelighed. Paa Regensen boede han fra Marts 1888 til Marts 1891. Han var 2den Karleinspektør Marts 1889 til 1890. 1ste Karleinspektør Marts—September 1890. (Karleinspektørerne førte Opsyn med nogle Karle, der udførte forskelligt Arbejde for Regensen uden at være fast engagerede. Dette Job eksisterer ikke mere.) Baade før, under og efter Regensopholdet skaffede Nielsen sig Indtægter ved Undervisning. Ved Gregersens Skole underviste han i Fagene Naturhistorie og Geografi i 4. til 8. Klasse fra Januar 1888 til Sommeren 1896 med en Afbrydelse i det Aar, han blev cand. mag. — Efter at han d. 17. Januar 1891 havde taget Skoleembedseksamen med *laud* (meget fine Karakterer i Geografi — mindre fine i Kemi) blev han desuden Lærer ved Slomanns Skole, hvor han ligeledes fortsatte, til han forlod København og flyttede til Jonstrup. Endvidere underviste han paa det daværende Vesterbro Seminarium (i hvis Aarsberetning for Aaret 1895 der findes en meget interessant lille Redegørelse for Faget Naturhistorie, som sikkert skyldes ham). Et Aar efter Skoleembedseksamen har de mange Skoletimer givet en saadan Indtægt, at den 27aarige cand. mag. saa sig i Stand til at sætte Bo. Brylluppet stod i Randers, hvor J. J. Nielsen d. 16. Oktober 1892 viedes til Hertha Joh. May, f. i Randers 1. Oktbr. 1866, Datter af Blikkenslager Hans Otto May og Rasm. Jensine Winther.

Sammen med J. J. Nielsen virkede i disse Aar ved Slomanns Skole en lang Række kendte og interessante Personligheder, først og fremmest Viggo Stuckenbergs, der bl. a. underviste i Nielsens Fag Geografi, men desuden Bøving Petersen,

Julius Schiøtt, Axel Olrik, Alfred Lehmann, M. J. Goldschmidt og mange andre. Samværet med saadanne Kolleger kan nok have været inspirerende, men slidsom og trælsom har Tilværelsen formet sig med de mange Timer og et evigt Rend frem og tilbage mellem de forskellige Arbejdspladser. Det var derfor intet Under, at Nielsen saa sig om efter andre Muligheder, og da der i 1896 ved Hans Mortensens Afgang blev et Embede med hans Fag ledigt paa Jonstrup, søgte han det og blev den 13. Juli kaldet til Lærer paa Jonstrup. Efter Sommerferien rykkede han og hans Hustru og den spæde Ingrid, der var kommet til Verden d. 3. Aug., ind i Forgængerens Hans Mortensens Lejlighed, og her blev han boende i de 20 Aar, hans Jonstrupophold skulde vare. Det Værelse, der vender ud mod Portnerboligen, blev hans Studereværelse, hvor Lampen brændte til sent om Aftenen og lyste tidligt paa Vintermorgenerne.

J. J. Nielsen blev af sine Elever paa Jonstrup kaldet cand. mag., slet og ret (jonstrupsk Udtale: kant/mak). Det har nok passet hans reservede Natur godt at vide sig dækket af en saa neutral Benævnelse.

De, der har haft cand. mag. til Lærer i Dansk, roser hans fortrinlige Undervisning som noget ganske enestaaende. Navnlig var han en ypperlig Lærer i dansk Stil. Naar han havde rettet et Hold Stile, medbragte han til den følgende Time en fuldstændig Karakteristik af hver enkelt Stil, læste den ene Stil op efter den anden og gennemgik dem paa det omhyggeligste. — Hans fine Fortolkning af dansk Digtning har ogsaa gjort et stærkt Indtryk paa mange Elever.

I Naturhistorie- og Geografiundervisningen lagde han Vægt paa ikke alene at lære os Pensumet, men ogsaa i høj Grad paa at uddanne os til Lærere i Fagene. Det kom for Naturhistoriens Vedkommende især frem i nogle Mønsterfremstillinger af forskellige Emner, som han lod cirkulere blandt Eleverne.

Allerede i Københavnstiden havde Nielsen ydet et betydeligt Bidrag til det af C. C. Christensen redigerede 3 Binds Værk Europa (I Bind 1895). Paa Jonstrup fortsatte han sin Forfattervirksomhed som Bidragyder til Værket »Land og Folk»

(1. Udg.), beregnet især for Lærere i Folkeskolen. (Bd. 6, 1897, Bd. 9, 1897, Bd. 3, 1898). Hans Hovedværk er dog Af-snittet om Øerne i Frems Værk »Danmarks Land« (1904), en indgaaende, intim Skildring af hver By og Egn i denne Del af Landet. En Øbo, der fordyber sig i dette Værk, vil med Beundring konstatere, at Forfatteren — den fremmede — paa den sikreste Maade har formaaet at karakterisere Egne og Byer, som den indfødte troede, at han og hans Bysbørn alene kendte til Bunds. Det er fængslende Læsning, svær at slippe, naar man først har begyndt. Sproget er smidigt og malende, glimtende, rigt varieret. Det er ikke en tør Geograf, der har skrevet dette, men en Dansker, der med bevæget Sind viser sine Landsmænd Fædrelandets Skonhed og Rigdom. Paa den naturligeste Maade giver han Fremstillingen Liv og Farve ved Citater af den danske Litteratur, som han er dybt fortroligt med.

»Sjældent er en Mand gaaet mere glad og begejstret til sit Livsværk end han,« skriver Stig Bredstrup i sin smukke Bog »*Fra Jonstrup*« (1918). Denne Glæde og Begejstring holdt ved, saa længe han levede. Der er ingen Tvivl om, at han som Seminarielærer var kommet paa sin rette Hylde. En af de Elever, der stod ham nærmest, har givet følgende Karakteristik af ham (G. K-J. i Folkeskolen d. 24. Februar 1916): »Med store Kundskaber, en højt udviklet Intelligens og en meget ualmindelig Arbejdsevne lagde han en Mands fulde Kraft ind i hver Dags Gerning, i hver Times Slid. Med vaagent Oje færdedes han mellem sine Elever, ens mod alle, og til Trods for en udpræget kritisk Natur var han yderst nænsom med at rive ned og sjældent udholdende i at bygge op. Fra først til sidst var han den, der paa den mest uegennyttige Maade traadte i Skranken for Retfærdighed, og mangen en Elev stod han bi i rette Tid og paa rette Sted med en Uforfærdethed og Kraft, som har gjort Indtryk paa mange.« »I dyb Respekt saa man hen til ham som den, der havde sit Stæde borte fra de fleste Mennesker, en Mand, der levede i Ensomhed, og som ikke ønskede at drage andre til sig. Men saa meget ved enhver, der har haft med ham at gøre, at han ved sit uforglemmelige Eksempel har vist, hvilke Krav en Lærer kan og bør stille

til sig selv, alene derigennem har han haft Betydning for mange.«

— Ja, han var en ensom Mand, der levede helt i sin egen Verden — maaske beroede denne Side af hans Væsen paa meget tidlige Oplevelser; i hvert Fald har en af hans nærmeste ytret, at det var hans største Fattigdom, at han aldrig havde kendt et rigtigt Hjem med rigtige Forældre. Selskabeligt omgikkes han ingen af sine Kolleger paa Jonstrup og havde heller ikke ellers Samkvem med andre end dem, hans Arbejde eller Interesser tvang ham til at henvende sig til. Men han mødte troligt til Elevfesterne og holdt af og til en lille Tale, og han aabnede gæstfrit sit Hjem for de unge Piger, der kom til Bal paa Borgen, og ved saadanne Lejligheder var baade han og hans Hustru elskelige og charmerende Værtsfolk. —

En af hans Kolleger har fortalt mig, at han paa Lærermøderne gav glimrende Karakteristikker af Eleverne og var beundret for sit Vid og sine rammende Bemærkninger. Han var helt igennem en god Kammerat, der satte Pris paa en faglig Diskussion og en munter Passiar med Kollegerne, og han var i Besiddelse af meget Lune. — En Morgen kom Fatter gaaende og saa dystert og skummelt ud, som det jo kunde hælde. Da sagde cand. mag.: »Ikke sandt, man kommer til at tænke paa Advarslerne paa visse af Burene i Zoologisk Have i Hamborg. — De ved nok: »Bösartig! Nicht necken!« «

Uden for Klassen talte han sjældent med Eleverne. Naar det endelig hændte, virkede det som en Udmærkelse. Det faldt os ikke let ind at henvende os til ham i private Anliggender; men de faa, der gjorde det, fandt megen Forstaaelse og Deltagelse — for nogle ganske enkelte blev han en uforglemmelig Ven og Vejleder, som han længe efter Seminarietiden stod i livlig Brevveksling med.

Jeg hørte ikke til dem, der stod ham særlig nær; men mit sidste Møde med ham har fæstnet sig i min Erindring som en smuk Oplevelse: Nogle faa Aar efter, at jeg havde forladt Jonstrup, var jeg en Sommeraften paa en ensom Pilgrimstur til Jonstrup Vang og sad og drømte ved Afrodites Øje paa Bænken, hvor Mindestenen nu staar. Da dukkede cand. mag.

pludselig op, og da han saa mig, satte han sig hen til mig og snakkede hyggeligt og fortroligt med mig, som om vi havde været jævnaldrende Venner. Da jeg, grebet af den smukke Sommeraftenstemning, mumlede Stuckenbergs Vers:

»Nordsjælland med dine Skove,
dine Bakkedrag og Enge,
hvor paa side Blomsterenge
sødt de Sommernætter sove,«

udbrød han med Varme: »Ja, *han* kunde sige det,« gav mig et hjerteligt Haandtryk og forsvandt lige saa uventet og brat, som han var kommet til Syne. — Havde han for en kort Stund trængt til et andet Menneske? Det var i disse Aar, han levede helt alene, da Hustruen sammen med Datteren, der studerede, var flyttet til København.

»I Løbet af Efteraaret 1915 blev det tydeligt for os alle, at han var syg og lidende; men han blev trolig ved at rette sine Stile og passe sine Timer,« skriver Bredstrup. Nielsen fik en længere Orlov, og den 3. December flyttede han ind til Familien i København. Han troede ikke selv, at hans Sygdom var farlig, og han tilbragte et Par lykkelige Uger sammen med sine kære. Men kort før Jul blev han pludselig meget daarlig og maatte indlægges paa Diakonissestiftelsen, hvor en Operation viste sig nødvendig. Den kunde dog ikke redde ham, og Kræfterne svandt hurtigt. Paa Sygelejet fik han Besøg af Kolleger fra Jonstrup og af nogle faa gamle Elever. Hans gamle aandsbeslægtede Fagfælle, Zoologen, Dr. William Sørensen, der satte J. J. Nielsen meget højt, besøgte ham mange Gange og bragte ungarsk Vin, som han skulde læske sig paa.

Søndag den 9. Januar 1916 Kl. 8^{1/2} om Morgenen døde han. Fru Nielsen var hos ham i hans sidste Stund. Den følgende Dag om Eftermiddagen fulgte Fru Nielsen og Forstander Bredstrup Kisten til Krematoriet, hvor Bredstrup bad Fader- vor. Anden Sørgehøjtidelighed fandt ikke Sted.

Fru Nielsen døde 1937. Datteren Ingrid blev cand. jur. og har Ansættelse i København.

Axel Lasthein.

Professor KRISTIAN KROMAN

1846—1925

I Aarenes Løb er der fra Jonstrup Seminarium udgaaet ikke saa faa Elever, der har haft en Karriere ikke saa lidt udover det almindelige. Det gælder ikke mindst den Jonstrupper, hvis Navn staar over disse Linier, og hvis Fødselsdag Jonstrupbogens Redaktør finder særlig Anledning til at mindes i Aar, idet Kristian Kroman kom til Verden den 29. Marts 1846, altsaa for 100 Aar siden.

Han var født i Maribo og kom til at sidde paa Skolebænken i Byens Borgerskole. Faderen var Skibsfører, og der er ingen Tvivl om, at Sønnen fra ham har arvet sin Interesse for Sejlsporten, en Interesse, han bevarede hele Livet, og som bl. a. resulterede i, at han konstruerede en Maaleformel til Bygning af Lystfartøjer. To Aar efter at hans Skoletid i Maribo var endt, bestod Kroman i 1862 Optagelsesproven paa Jonstrup

Seminarium, og hermed begyndte et Afsnit af hans Liv, der i mange Maader fik Betydning for hans Fremtid.

Seminarieret var dengang meget spartansk indrettet. Læseværelser eller Dagligstue for Eleverne fandtes ikke. Der var tre Klasseværelser for henholdsvis 1., 2. og 3. Seminarieklasser, tre Sovesale med tilhørende Vaskerum og Skabsværelser, en Gymnastiksal, en kæmpemæssig Spisestue og et lille Klasseværelse til Øvelsesskole. Hygiejniske Foranstaltninger fandtes ikke udover et lille, mørkt Badeværelse med eet Badekar til samtlige hundrede Elever. Og fem, seks Retirader, der ikke altid blev tømt i rette Tid, erstattede Nutidens mere indbydende W. C.'er. Faglokaler for Fysik, Naturhistorie og Musik eksisterede ikke, og en Stue, der mange Aar senere blev benyttet som Læseværelse for en eneste Elev, var Datidens Musiksal, hvor Carl Mortensen underviste i Violinspil og Sang, medens Timerne i Orgelspil blev givet i 2. Klasse, hvor Seminarierets gamle, store Orgel var opstillet, og hvor Morgensangen fandt Sted.

I disse Lokaler tilbragte Kroman sine Seminarieaar, en Tid han altid mindedes med den største Pietet og Glæde. Der maa aabonbart have været noget andet end de tarvelige Omgivelser, der har virket tiltrækkende paa den 16aarige Yngling. Og dette andet var Samlivet med Kammeraterne, som man følte sig intimt knyttet til, da Seminarieret var Internat, hvor Eleverne sov sammen, spiste sammen og læste sammen i den store Spisestue, hvor de marcherede op og ned ad Gulvet med lange Piber i Munden. Udflugter i Omegnen, den aarlige Skovtur til Frederiksdal, som man naaede efter et Par Timers March, Punchesold ved forskellige Lejligheder, Kvartetsang og Aftenunderholdning af forskellig Art, alt dette bidrog til at udvikle og befæste det Kammeratskab, som Jonstrup Seminarium altid har været berømt for. Og her fandt den unge Kristian Kroman Venner for Livet i Joakim Larsen, der senere blev Skoledirektor paa Frederiksberg, samt i Bergmann, der blev Skoleinspektør, og i Hans St. Jørgensen, der endte som Overintendant og Udgiver af et kendt Skrivesystem.

Lærernes Undervisning kunde ikke maale sig med Kammeraternes indbyrdes Opdragelse. Forstanderen, Etatsraad Jen-

sen, virkede tør og pedantisk, Beyerholms og Hans Mortensens Originalitet og Særhed havde kun ringe opdragende Indflydelse paa Klassens Elever. Carl Mortensens Musikundervisning var der gennemgaaende Tilfredshed med, og Johannes Clausen, der bl. a. underviste i Litteratur, havde Evne til at fængsle hele Klassen ved sin udmærkede Oplæsning af vor klassiske Litteratur.

Kroman blev dimitteret i Juni 1865 med en fin Eksamen og deltog sammen med Kammeraterne i Kjole og høj Hat i Eftermiddagsskovturen og Panchesoldet om Aftenen. Han tænkte altid med Glæde tilbage paa sin Seminarietid, allermest paa Samlivet med Kammeraterne, der, som han altid paastod, havde reddet ham fra at blive en Bogorm.

Han begyndte sin Lærergerning som Huslærer paa sin Fødeø, men allerede et Aar efter Dimissionen brød han af og kom i August 1866 til København for at studere. Mange Midler havde han ikke at øse af; hele Understøttelsen hjemmefra beløb sig til 10 Rigsdaler om Maaneden. Men ved at leve yderst sparsommeligt og ved at læse paa egen Haand uden Manuduktion lykkedes det ham at bestaa Studentereksamen i 1869. Han sled nu videre med Studeringerne, manuducerede samtidig for at skaffe sig lidt Fortjeneste til at købe Bøger for, blev Regensianer og tog i 1874 sin Magisterkonferens i Filosofi.

Tre Aar efter disputerede Kroman for den filosofiske Doktorgrad. Emnet var: Den exakte Videnskabs Indlæg i Problemet om Sjælens Existens. Derefter tog han fat paa Arbejdet med sit Hovedværk: Vor Naturerkendelse, der udkom 1883, og som i 1882 havde skaffet ham Videnskabernes Selskabs Guldmedalje. Værket vakte megen Opsigt og skaffede ham ogsaa i Udlandet et anset Navn som en fremragende Filosof. Filosofien havde fanget hans Interesse, da han var Rus, og han begyndte allerede dengang at manuducere i Faget. 1883 blev han Docent ved Universitetet i Filosofi og Aaret efter Professor Heegaards Efterfølger som Professor. Det var den Heegaard, hvis tykke Værk om Pædagogikken mange ældre Jonstrupperne maatte slide sig igennem til Eksamen. Kroman virkede som Professor i 38 Aar og foruden Filosofi docerede han ogsaa Pædagogik ved sine Forelæsninger.

Fra 1886—1909 var han tillige Kultusministeriets pædagogiske Konsulent og virkede i de samme Aar som Medlem af Eksamenkommissionen for Lærere og Lærerinder, hvor han til at begynde med var Eksaminator i Praktik og Pædagogik i de Aar, da Jonstrupperne maatte tage til København og blive eksaminerede af Eksamenkommissionen. Senere hen, da Eksamen blev holdt paa Seminarierne, hvor Eleverne blev eksamineret af deres egne Lærere, var Professoren Censor i de samme Fag.

1886 udkom hans kendte Værk: Maal og Midler for den højere Skoleundervisning, hvori han undersøger Mulighederne for dens organiske Sammenknytning til den lavere. Han gør her gældende, at Eleverne bør opdrages til Selvvirksomhed gennem en livlig og naturlig Undervisning. Det er af yderste Vigtighed, at de legemlige Fag, særlig Gymnastik, faar en langt mere fremtrædende Plads end hidtil, og at Matematik, Fysik og levende Sprog faar flere Timer, medens Undervisning i de klassiske Sprog bør indskrænkes betydeligt. Drengene og Pigerne skal have samme Pensum, men Fællesundervisning ynder han ikke.

Ofte talte han Lærerstandens Sag og kæmpede for en Nyordning af Gymnastikundervisningen efter Lings Metode. Paa Lærerhøjskolen fik han oprettet Aarskursus og Feriekursus i Pædagogik, hvori han selv overtog Undervisningen. Kroman viser baade her og i sin Bog »Maal og Midler«, at han allerede den Gang tog mange moderne Skoletanker op til Drøftelse. Han sværmede saaledes ikke for den individuelle Undervisning, hvor Barnet kun skal undervises i det, det har Lyst til. Hvis et Barn har Ulyst til et eller andet Fag — det være Regning eller Historie — bør det absolut ikke fritages derfor. Det er ikke Skolens Opgave at frembringe Specialister, men Mennesker. Børnene skal derfor opdrages harmonisk. —

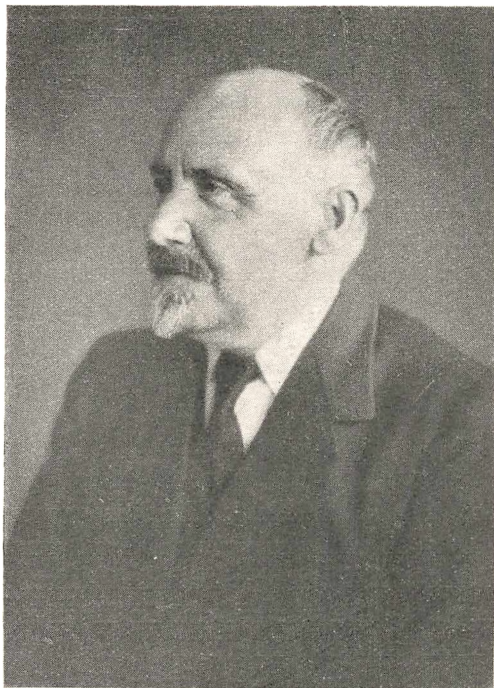
I de sidste Aar af Professor Kromans Virketid som Eksaminator ved Lærereksamen — fra Slutningen af Firserne til 1894, da Eksamen førtes tilbage til Seminarierne — stod der vældigt Gny om hans Navn. Det var de saakaldte Mandefaldsaar, hvor Eksaminanderne faldt som Fluere, navnlig i Praktisk Færdighed, men ogsaa i Pædagogik. Man paastod, at ganske

urimelige Fordringer i disse to Fag havde overrumplet alle Landets Seminarier. Sagen kom endogsaa frem for Rigsdagens Forum, hvor ansete Politikere som Klaus Berntsen og Christen Berg ilede de forulykkede Seminarielærere til Hjælp. Det var navnlig Mandefaldet ved Eksamen 1889 og 1890, der var Genstand for de stærke Angreb. Professor Kroman replicerede i en Pjece om »Mandefaldsspørgsmaalet i Folketinget«, der udkom 1891. Han skriver bl. a., at Klaus Berntsen har Ret i, at Skylden enten maa søges hos Eksamenskommissionen eller hos Seminarierne. Ministeriet havde gjort Eksamen strengere i 1889, idet Pædagogik blev Dobbeltfag, mens det tidligere havde været Enkeltfag. Og i Praktisk Færdighed, hvor Eksaminanderne tidligere fik Opgaverne 24 Timer før Prøven, saa de i Ro og Mag kunde faa Hjælp til Opgaverne paa Seminariet eller andetsteds, skete den Ændring, at Opgaverne blev trukket 1 Time før Prøven, og Forberedelsen skete under Tilsyn. Men denne Forandring af Eksamenskravene var i Tide sendt ud til Seminarierne ved et ministerielt Cirkulære, saa der kunde ikke være Tale om Overrumpling fra Baghold, hvad man paa-stod i Rigsdagen. En interessant Opgørelse over Dumpeprocenten i 1889 er anført i Kromans Artikel om denne Sag, og den ser saaledes ud:

Af Statsseminariernes	99	Eksaminander forulykkede	7
- Privatseminariernes	100	—	—
- Privatisternes	110	—	—
			28
			72

Disse Tal taler for sig selv og viser, at Angrebene paa Eksamenskommissionen var i høj Grad overdrevne, og man behøver ikke af den Grund at se ned paa Professor Kroman, der alle Dage har set med største Sympati og Agtelse paa det gamle Seminarium, han er udgaaet fra, og Jonstrup kan være stolt af sin lærde Son, som Gang paa Gang ved Skolemoder og ved lignende Lejligheder viste sin Glæde ved at træffe sammen med gamle Jonstrupelever.

Rudolph Benzon.

SEMINARIELÆRER

JOHANNES FREDERIK JOHANSEN, .

R. af Dbg.

25. Sept. 1865 — 5. Jan. 1946.

Den 5. Jan. 1946 paa sin Son, Dr. phil. Holger Johansens Fødselsdag døde Jonstrups gamle Regne- og Fysiklærer uden forudgaaende Sygdom i sit Hjem i Jonstrup.

Da Johansen paa sin 80 Aars Fødselsdag 25. Sept. 1945 blev fejret af Familie og Venner, var han rask og livlig, og ingen skulde vente hans snarlige Dod. Paa Festdagen strømmede Breve og Telegrammer ind til ham fra taknemmelige Elever over hele Landet; han var glad og bevæget derover og udtalte ogsaa sin store Glæde over, at gamle Elever arbejdede paa Jonstrups Frigivelse — nu da han selv folte sig for gammel til at drage i Leding paa ny. Fra Jonstrupsamfundet blev

der bragt ham en Tak for hans Lærergerning og for hans Kamp for Jonstrup, da dets Eksistens var truet, og den Tak skal gentages nu, da han er borte.

For 50 Aar siden begyndte han sin Livsgerning paa Jonstrup, og i 39 Aar virkede han der. Han var den næstsidste af 90ernes berømte Stab — nu er der kun Benzon tilbage. Hvad Johansen har betydet som Seminarielærer behøver ikke dokumenteres; vi, hans tidligere Elever, ved det alle og har mangfoldige Gange — ikke alene ved festlige Lejligheder, men ogsaa under vor daglige Gerning i Skolestuen — sendt ham taknemmelige Tanker for, hvad han har givet os. Han lærte os at regne og det at regne, saa det sad fast for Livet, og han indpodede os Kærlighed til Faget Regning, den Kærlighed, han selv havde i saa fuldt Maal. Men han gav os meget mere end det: han var os et Eksempel paa, hvad den daglige Flid i Time efter Time Aar ud og Aar ind betyder. Altid velforbereedt, altid oplagt, altid paa Pletten! En Mand uden store Ord og Fagter, en Hverdagens Mand, men en Mand, der gjorde Hverdagen til Fest. For tusinde Lærere har det enestaaende Forbillede betydet uhyre meget — uopnaeligt ganske vist, men altid manende. Han viste os, at Lærergerningen kræver sin Mand fuldt og helt i hver eneste Time, og at den, der honorerer dette Krav, som Belønning faar et Livs Glæde i Skolestuen. Glæden ved at undervise, som vi altid mærkede bag hans noget reserverede Ydre.

Var han en streng Lærer? Det er blevet sagt, og streng i Kravene til sig selv var han, ligesom han afskyede Slaphed og Sløseri, men den pligtopfyldende Elev opmuntrede og hjalp han utrættelig, selv om det maaske knob med de matematiske Anlæg, og mod »Manden fra Ploven«, som i Begyndelsen viste en forstaaelig Usikkerhed i Teknikken, var han enestaaende, blot han hos ham mærkede Viljen til Flid og Orden. Det var ham uhyre magtpaaliggende, at hans Elever fik gode Arbejdsvaner. Kun faa Lærere træffer vi af Johansens Format — lad os da være taknemmelige over, at det faldt i vor Lod at have ham til Lærer.

Johansens dybe Kærlighed til Jonstrup er velkendt. Det var hans Overbevisning, at det var af den største Betydning, at

Jonstrup blev bevaret til Gavn for Seminarieungdommen og dermed for den danske Skole, og da Jonstrups Nedlæggelse i Borgbjergs Ministertid var besluttet, tog han derfor Kampen op og udarbejdede det saglige Indlæg, der overbeviste Myndighederne om, at Nedlæggelsen vilde være et Fejlgreb, og dermed blev han fremfor nogen anden Jonstrups Redningsmand. Som Tak for denne Indsats — og for hans Virke i øvrigt — gjorde Jonstrupsamfundet ham til Æresmedlem. — Selv vilde han ikke forlade Jonstrup, og ved sin Afsked byggede han en Villa nær den gamle Møllehøj, hvor han tilbragte et lykkeligt Otium sammen med sin dygtige, trofaste Hustru, der fuldt deler sin Mands Kærlighed til Stedet.

Ved Begravelsen paa Værlose Kirkegaard d. 10. Jan. var ikke saa faa gamle Jonstrupperne mødt, skønt Vejret var meget daarligt. Efter Præstens smukke Tale, hvori han omtalte Johansen som den gode og tro Tjener, bragte Skoleinspektør E. Gehl ham Jonstrupsamfundets og dermed hans gamle Elevers Tak for, hvad han havde betydet for Jonstrup, baade som Lærer og som Forkæmper for Seminariets Bevarelse. Derefter talte Benzon om Johansen som den trofaste Kollega og takkede for Familievenskab gennem 50 Aar. Seminariets Lærere bar Kisten til Graven, og medens heftige Stormkast jog Regnbyger fra Fælleden ind over Kirkegaarden, sænkedes Jonstrups Fane over den gamle, veltjente Lærer.

Viktor Pedersen.

I Jonstrupbogen 1935 findes en Artikel af Jørgen Hegelund om J. F. Johansen. I Aarbogen 1936 refereres Afskedsfesten for ham, og i denne findes ogsaa Johansens Artikel: Træk af Jonstrups nyere og nyeste Historie.

OVERLÆRER
VIGGO DANØ
1874 — 1945.

Den første Dag i det gamle Aars sidste Maaned døde pens. Overlærer Danø paa Præsto Amts Sygehus, Næstved. For hans mange Venner udenfor hans nære Kreds kom dette Dødsfald aldeles uventet. Danø var indtil for faa Maaneder siden Sundheden og Livskraften selv, han havde ikke en eneste Gang søgt Læge, for han var 71. Saa blev han angrebet af en ondartet Underlivslidelse, der nedbrød hans stærke Konstitution. En Operation formaaede intet at udrette, og efter 14 Dages Lidelser sov han stille hen. Han efterlader sig Hustru og to Børn, en Son og en Datter, der begge er gift og bor i København. Sønnen er Ingeniør under Københavns Belysningsvæsen.

Danø var født i Maribo 1874, og knap 16 Aar gammel optoges han paa Jonstrup Seminarium, hvorfra han tog Eksamen 1893.

Begyndelsen af 90erne var en Nedgangsperiode for Jonstrup. De fleste af Lærerne var gamle og deres Undervisning noget forældet. Tilmed for Eksamenskommissionen frem med Ild og Sværd og anrettede et frygteligt Mandefald, adskillige Jonstrupper var da ogsaa blandt de faldne. Undervisningen fandt

ingen Beundrer i Danø, han omtalte den senere med venlig Overbærenhed. Naar han alligevel satte Jonstrup højt, skyldtes det Kammeratskabet med dets Hjælpsomhed, Samhørighed og den gensidige Paavirkning, der under fælles Arbejde var saa inciterende. For Danø blev disse Ungdomsaar uforglemmelige, derom vidner hans lille fordringsløse Bog: Seminarieliv i 90erne, som han udgav for 40 Aar siden. Den findes i Jonstrup Samfundets Arkiv.

Danøs Livsgerning strakte sig gennem en Perlerad af smaa, hyggelige Provinsbyer: Sakskøbing, Maribo, Vordingborg og Præstø. Lutter Idyl og den blideste tilsidst. Fra dette Milieu var han udgaaet, der følte han sig hjemme, og der passede han ind. Længst blev Tiden i Præstø, der virkede han som Overlærer i henved 22 Aar. Som Byen er lille, maatte dens Skole ogsaa være det, godt 150 Elever fra selve Byen og et halvt Hundrede fra Omegnen. I denne Lilleverden røgtede han sit Kald med Lyst, Interesse og Dygtighed. Bornene kom han i Møde med Venlighed og munter Spøg, der vandt deres Hjerter, navnlig de mindste tog han ved Haanden og derfor ogsaa Mødrene om Hjertet. Overfor Lærerpersonalet var han Forhandlingens Mand, der helst saa alt glide ved gensidig Inødekommehed. Det skulde tages paa langs og ikke paa tværs. Der blev ikke Brug for at optræde med Skoleledermyndighed.

Adskillige Tillidshverv blev ham overdraget af den Befolkning, blandt hvilken han var velset og agtet. Han røgtede dem alle med Indsigt og Omhu til det sidste, i Ligningskommission og Sparekasse. Hans kun 2aarige Emeritus Tilværelse var fyldt med Arbejde, indtil Sygdommen tog hans Kraft.

I hans hyggelige Hjem i Præstø er der nu en tom Plads og et dybtfølt Savn; ikke blot der, men i hans Venners og Kammeraters Kreds. Naar 93erne endnu i 52 Aar — hvilken ufattelig lang Tid — stadig har »Ringene« gaaende, skyldes det ham. Han kunde ikke tænke sig Ringen brudt, dertil var Mindet om Borgen for frisk og levende som en sprudlende Kilde i ham.

For hans aldrig svigtende Kærlighed til Jonstrup, for hans Trofasthed mod gamle Kammerater bør hans Minde leve og hans Navn holdes i Ære som den gode, gamle Borger, han var.

Gunnar Jørgensen.

JONSTRUPSAMFUNDET

GENNEM 25 AAR

Den 2. August 1921 holdtes stiftende Generalforsamling paa Jonstrup, Love blev vedtaget og Styrelse valgt, og dermed var lykkeligt fuldbyrdet et Arbejde, sat i Gang 2 Aar før ved Stig Bredstrups Initiativ.

Det var den 5. August 1919, at 200 Jonstruppere af alle Aar-gange, lejrede paa de mindeværdige Skrænter om den lille Skovsø, vedtog at stifte et Jonstrupsamfund, der i al Fremtid skulde samle Jonstruppere til lignende festlige Stævner, om Udgivelse af en Aarbog og om ogsaa »paa anden Maade« at værne om Jonstrups Minder, der ej maa dø.

Lignende Tanker havde været fremme før. To af Modets Deltagere, der skulde komme til at gøre et værdifuldt Arbejde for det unge Jonstrupsamfund, Skoleinspektør R. C. Mortensen og Viceskoleinspektør Carl F. L. Petersen havde i 1884 været med til at stifte »Foreningen Jonstrup«. Den levede kun til 1891. Andre har syslet med Tanken: O. A. Nielsen (02) og Rudolf Bruhn (10). Men først Forstander Bredstrups Ildhu skulde føre den til Sejr.

Et Udvalg: Stig Bredstrup, Frigast Hansen (12), Jørgen Hegelund (10) og Carl F. L. Petersen (84) skulde føre Sagen videre, udarbejde Forslag til Love og forberede et nyt Stævne. Da der i 1920 var nordisk Skolemøde, maatte Jonstrupstævnet udsættes. Saa endelig — 2. August 1921 — kom paa Jonstrup et fuldbaarent Barn til Verden. Jonstrupsamfundet var stiftet!

Til dets første Styrelse valgtes det tidligere Arbejdsudvalg udvidet med Elevernes Repræsentant Viktor Pedersen.

Medlemstal, Styrelse og Formandskab. Jonstrupsamfundet fik straks god Tilslutning. Fra 322 i 1921 steg Medlemstallet

i 1926 til 390, viste i 1937 det laveste Tal 306 for igen i sidst offentliggjorte Medlemsliste 1943 at vise en Stigning til 324. Heraf tæller Aargangene efter 1921 151 Medlemmer. I 1921 var Alderspræsidenten, Forfatteren Zacharias Nielsen (dim. 63). Nu er det Professor N. A. Larsen (dim. 79). I Gennemsnit betyder Medlemstallene en Tilslutning paa mellem 33 og 40 % af samtlige Jonstruppere.

Af Medlemmerne i den første Styrelse udtraadte Carl F. L. Petersen i 24, Frigast Hansen i 37. I 39 døde Stig Bredstrup, Jonstrupsamfundets Stifter og første Formand. Jonstrup Seminarielærere var siden repræsenterede af F. Johansen til 42 og derefter af O. Kejser til 45.

1930 døde Lærer Jul. Christensen, Skenkelsø (valgt i 24), i 42 Skoleinspektør August Lerche (valgt i 37) og faa Maa-neder efter Lærer P. Andersen, Hjørlande (valgt i 30). Med Vemod og med Tak skal de sammen med Stig Bredstrup og Johansen mindes for deres altid levende Interesse og trofaste Virke.

Nuværende Medlemmer er Jørgen Hegelund siden 21, Wilhelm Thomsen siden 31, V. Bitsch, Vemmetofte, og Kommune-lærer Viktor Pedersen blev valgt i 43, Skoleinspektør Gehl i 44 og Seminarielærer Otto Lindberg i 45. Elevernes Repræ-sentant er Jørgen Bremholm.

At Nyvalg en Aarrække var sjældne, har sikret en værdifuld Kontinuitet inden for Styrelsen, men ogsaa rummet en Fare for, at den kunde tabe Føling med et yngre Jonstrup. Den har haft en lykkelig Modvægt i det stadig skiftende Element inden for Styrelsen: Elevrepræsentanten. Han havde Mulighed for at skabe en levende Kontakt med det yngste Jonstrup, en Kon-takt, der ikke blev uden Virkning — kendelig i de fornyede Genvalg af Wilh. Thomsen, der aldrig har glemt, at han en-gang var Elevernes Repræsentant; kendelig i Forsøgene med Jonstrupske Klubaftener, i Lovændringerne fra 42 og i Aar-bogens nye Linie, den Elevrepræsentanten fra 21 nu vil føre videre.

Da Elevrepræsentanterne gennem de 25 Aar er et Slags udvidet Repræsentantskab for de 25 Aargange siden 1921 med Mulighed for den enkelte i sin egen Klasse at virke for

store Tilslutning til Jonstrupsamfundet, er det naturligt ved denne Lejlighed at nævne dem alle:

Viktor Pedersen, 22. Fejlberg, 23. A. Lauge Thomsen, 24. Eriksen, 25. Reinholdt, 26. H. Rorbech, 27. Harry Olsen, 28. Dan Schou, 29. Wilh. Thomsen, 31. Helge Andersen, 32. H. Wolffsen, 33. H. Nygaard Kristensen, 35. Kaj Andersen, 36. Kenneth Johansen, 37. Aksel Hansen, 38. Johs. Aaberg, 39. Egil Hansen, 40. Børge Hjermov, 41. Knud V. Larsen, 42. Ejnar Nielsen, 43. Max Jakobsen, 44. og Jørgen Bremholm, 45.

Jonstrupsamfundet har i de 25 Aar haft 2 Formænd og 2 Kasserere. J. Hegelund blev i 37 Formand efter Stig Bredstrup, der trods stærkeste enstemmig Opfordring ikke ønskede at fortsætte. I 33 overtog Wilh. Thomsen Kassererposten efter Frigast Hansen. Foreningens første Revisorer var S. M. Waaben, der stadig fungerer, og M. Pedersen, Søsøm, der døde i 36 og efterfulgtes af Hans Fr. Jensen, Bredeløkke.

Stævner og Aarsmøder. Gennem de første 10 Aar afholdtes Aarsmøder med 3 og 4 Aars Mellemrum, saaledes 4. Aug. 24. 7. Aug. 28 og 31. Aug. 31. Det næste Møde skulde være holdt i 34 i Forbindelse med Jonstrups 125 Aars Fest, men maatte udsættes af Hensyn til de store Ombygninger i Ferien, og siden udsættes baade i 35 og 36 af andre Grunde, for endelig at blive gennemført 10. Aug. 37. Det blev det sidste Stævne for Krigen. Deltagelsen i disse Møder, der altid var hyggeligt præget af jubilerende Aargange, kunde svinge noget. Tallet paa Deltagere i de fire Stævner var 87, 60, 115 og 100. Men enten Deltagerne var flere eller færre, blev Stævnet et festligt Møde med Kammerater fra dengang, et Møde igen med Vang og So og den hvide Borg, endnu en skøn Stund paa Musiksalen, hvor Steno leged paa Orgel, og Gamle Fatter talte med den kendte Glød. Og endnu engang udløstes det jonstrupske Humør og — den jonstrupske Veltalenhed — ved Panchesold eller festligt Kaffebord, og den gamle Borger runged mod Loftet. Men Stævnerne blev ogsaa et godt Møde mellem gamle Jonstrupper og saa et nyt Jonstrup med en ny Ungdom

og nye Mænd som Forstandere og Lærere. Vi folte os velkomne og trygge for, at en naturlig Sammenhæng mellem gammelt og nyt vilde blive forstaaet og værnet. Dette kom smukt frem i Georg Christensens Ord ved Afsløringshøjtiden ved Stig Bredstrups Mindetavle 13. Sept. 1940.

Nu var de onde Aar inde. Det lykkedes dog at gennemføre et Jonstrupstævne Kongens Fødselsdag 42. Paa Grund af Forholdene var vi ikke mange. Men det blev et godt dansk Møde, uforglemmeligt ved Samværet med Lærere og Elever. Turen til Øjet, Festen paa Musiksalen og Forstanderens Præsentation af den unge Jonstrupper 1942. — Aarene, der siden kom, skulde vise, at Jonstrups Uffe-Holger Danske var vaagen! — Samværrets stærke Stemning udløstes i en Hilsen til Kongen.

Paa dette Stævne vedtoges de Lovændringer, der indfører Aarsmøder og skriftlig Afstemning ved Valg, saadan at disse kan gennemføres, ogsaa naar et Aarsmøde maa aflyses. Dette blev uhyggeligt aktuelt i 43. Kongens Fødselsdag 44 holdtes Aarsmødet paa Klostersvængets Skole. Samværet var præget af Harmen over tysk Voldsfærd mod Jonstrup, men ogsaa af lyst Haab og en tryk Tillid til det levende Jonstrups sejge Modstandsvilje. Aarsmødet 45 maatte aflyses. Efter de skønne Majdages Forventning foltes det bittert, at Jonstrup stadig ikke var frit. Det er vort inderlige Haab, at vi paa Jubilæumsdagen kan mødes paa et frigjort Jonstrup.

Aarbogen. Om denne, der næste Aar vil kræve en særlig Jubilæumsartikel, skal her kun understreges, at den mere end noget andet i de 25 Aar har været et Bindeled mellem vore Medlemmer. Det var et lykkeligt Valg, da R. C. Mortensen blev Aarbogens Redaktor. Efter hans Død i 42 gik Formanden ind paa at føre Aarbogen videre, indtil et nyt lykkeligt Valg var sikret, og Viktor Pedersen i 45 overtog Redaktionen.

»... og paa anden Maade ...« Der er næppe i disse 25 Aar hændt meget af almen jonstrupsk Interesse, hvor Jonstrupsamfundet ikke har været med, paa eget Initiativ, i Samvirke med »Komiteer« eller med Postgirokonto 1457. Hilsener til Jubilæer, Festarrangementer ved Afsked og runde Aar og en sidste Hilsen ved en Baare.

Et Kapitel for sig er Udnævnelsen af Æresmedlemmer: Jonstrups Historiografer: L. P. Jørgensen og R. C. Mortensen; Sigurður Jónsson, Jonstruppernes rare »Onkel« paa den af Forstander Arne Møller ledede Færd til Island; Seminarie-lærer F. Johansen for hans Redningsdaad i 1933—34, og sidst R. Benzon, Jonstrupeleven, der blev endelig dimitteret efter 45 Aars Lærergerning.

Stærkest blev der kaldt paa Jonstrupsamfundet, da Jonstrup forrige Gang var i Fare, og Jonstrupsamfundet i en Henvendelse til Regering og Rigsdag gjorde F. Johansens stærke og solide Argumenter til sine. Og nu er der kaldt paa os igen! Maatte vor Henvendelse til Myndighederne, vor Protest mod uholdbare Tilstande, vort Krav om Jonstrups Frigørelse og dets Fortsættelse som Lærerskole ogsaa nu blive hørt og fulgt.

Jørgen Hegelund.

AARET PAA JONSTRUP

Den 5. Maj var for alle Danske en Glædens Dag. Fremmedaaget var brudt. Fem lange og trange Aar blev afsluttet paa en Maade, der var langt lykkeligere, end man havde turdet haabe. For os paa Jonstrup Seminarium blev det af to Grunde en særlig Glædens Tid. For det første aabenbaredes det, at mange Elever havde taget aktiv Del i Modstandsbevægelsen, og dermed havde de været med til at vise, at ogsaa blandt Seminarister findes der ansvars- og maalbevidste unge Mænd, der var villige til at ofre Livet for Frihedens og Retfærdighedens Sag. Den anden Grund til, at vi var særlig glade, var Udsigten til, at vi kunde vende tilbage fra Landflygtigheden; vi glædede os til at skulle flytte ind paa Seminariet efter Sommerferien. Mange Elever traf i den følgende Tid Forberedelser til at flytte. Men det skulde gaa anderledes. Omkring den 15. August blev der gennem Ritzaus Bureau udsendt Meddelelse om, at Sommerferien var forlænget til d. 20. August. Kun de færreste anede, at det var »Røde Kors«, der havde væltet alle Forhaabninger ved at beslaglægge Seminariet til Brug til Indkvartering af polske Flygtninge. Man havde ikke haft Evne og Vilje til at finde andre Steder, og saa maatte Jonstrup Seminarium forlænge Landflygtigheden. Det er klart, at Skuffelsen var overmaade stor. Undervisningen skulde altsaa fortsætte under de alt andet end gode Forhold, og mange Elever maatte nu igen indlogere sig i Ballerup. Desværre viste det sig meget vanskeligt at finde ledige Værelser. Dog havde alle efter ca. 1¹/₂ Maanedes Forløb Tag over Hovedet, om end det for manges Vedkommende var daarlige Værelser. Men naar man lever i Haabet, kan man jo finde sig i meget.

Skoleaaret begyndte med, at man samledes i Logen, hvor Forstanderen bød velkommen, og derefter gik man til Klasserne, hvor man skrev Skemaer.

De følgende Dage var optaget af Spiretraditionerne. Efter Øjeturen og Dusfesten, der atter i Aar holdtes hos Fru Frede-

riksen, fulgte Spirekampen, der som sædvanlig var ganske morsom. Bredsdorff optraadte som pukkelrygget Trold, og Bent Rasmussen repræsenterede det svage Køn ved at overtage Dommertjansen i anden Halvleg. Spirerne blev naturligvis sværtet godt til og havde et dejligt Arbejde med at vaske sig rene bagefter.

Sporten. En halv Snes Dage efter Skoleaarets Begyndelse maatte vi i stor Hast sammenstille et Haandboldhold. Vi var nemlig blevet inviteret til at deltage i et Stævne, der afholdtes af Ballerup Gymnastikforening. Her vandt vi 3 Kampe af 4 og fik som Belønning for vor Indsats et Bronzebæger med Inskription.

I September spillede vi Klasseseturneringen. De gamle Bolde, der alle var reparerede, inden vi begyndte, gik i Stykker langt hurtigere, end Sadelmageren kunde sy dem sammen. Det endte med, at vi maatte have et Ilbud til Byen efter en ny Bold. Med denne lykkedes det os at gennemføre Turneringen. Baade Fodbold og Haandbold blev vundet af 2. Klasse.

Derefter gik vi i Gang med at forberede os til Seminarie-turneringen. I fuld Erkendelse af, at det stod sløjt til med vort Fodboldhold, begyndte vi at arrangere »Fællestræning« 3 Gange om Ugen.

Sidst i September spillede vi mod K.F.U.M.s Seminarium. Det var vor første Turneringskamp og den eneste, vi spillede paa Hjemmebane. K.F.U.M.s Hold var vort langt overlegent. De vandt Kampen 3—0, hvilket var billigt sluppet for os. Haandboldkampen vandt vi 7—3.

De øvrige Turneringskampe spillede i Oktober. Vi tabte stort i Fodbold til Blaagaard, som vi spillede mod i K.F.U.M.-Parken. Kampene mod Vordingborg og Haslev ordnede vi paa en 2-Dages Tur. Vi rejste først til Vordingborg, hvor vi sejrede i baade Fodbold og Haandbold. Vordingborggenserne sørgede paa udmærket Maade for vore Spilleres Forplejning. Om Aftenen var vi med til deres Idrætsafslutningsfest og blev for Natten indkvarteret rundt om i Byen. Det vil blive vanskeligt for os at vise en lignende Gæstfrihed til Gengæld for deres i det nye Aar. Næste Morgen rejste vi til Haslev. Her

spillede vi vore mest jævnbyrdige Kampe, idet Haslev vandt Fodboldkampen 8—7, og Haandboldkampen endte uafgjort. I Fodboldturneringen endte vi som Nr. 4, og i Haandboldturneringen endte vi som Nr. 1.

Efter Turneringens Afslutning er der ikke megen Sport paa Seminariet. Vi savner Gymnastiksalen haardt især til Badminton. Nogle enkelte spiller med stor Interesse Bordtennis i Logen.

Terrænsportsforeningen afholder regelmæssigt Instruktioner og Ture.

Foredrag. Trods de vanskeligste Forhold lykkedes det at arrangere nogle Foredrag. De tre, nemlig: Arkitekt Ole Buhl, der talte om: »Usnobbet Arkitektur«, Kommunelærer Poul Billgren, der talte om: »Borneforsorg i Danmark«, og Seminarielærer Schmidt-Nielsen om: »Den sunde Fornuft«, afholdtes i Foraaret. I Efteraaret har der været holdt følgende Foredrag: Dr. Svend Møller Kristensen: »Litteraturens Funktioner«, Hr. Reiff om Oplevelser i Sønderjylland og de aktuelle Forhold, Skolebestyrer Holger Egekvist: »Personligt Ansvar«. Dette sidste Foredrag affødte en ret livlig Diskussion, der navnlig drejede sig om militære Spørgsmaal. Aarets sidste Foredrag holdtes af Adjunkt Helner, der talte om: »Aktuelle Efterkrigsproblemer«. Foredragsudvalget havde ogsaa Held til at arrangere en Diskussion over Emnet: »Er Kristendom nødvendig for vort Samfund?« Diskussionen indledtes af Skovrind Nielsen, 2. Klasse.

Studiekredse. I Løbet af Efteraaret kom der ikke mindre end fire Studiekredse i Gang. To over Emnet »Hverdagens Psykologi«, en om »Freden og Fremtiden« og en om »Sønderjylland«. De ledes af henholdsvis Forstanderen, Esbye, Hr. Hauch og Hr. Wolffsen og har tilsammen ca. 75 Deltagere, hvilket vist maa siges at være enestaaende i Jonstrups Historie.

»Vi og Verden«. Paa Efteraarets Generalforsamling blev det vedtaget at genoprette Jonstrups gamle Elevblad »Vi og Verden«. Elevraadet nedsatte et Redaktionsudvalg, som straks

gik i Gang med Arbejdet, og der er i Efteraaret udkommet 3 Numre. Elevforeningen yder et Tilskud til hvert Nummer. Bladet redigeres af den meget ihærdige Bent Esbye Sørensen.

Fester. Paa en Maade kan man sige, at den første Fest afholdtes Mandag d. 7. Maj, da vi samledes i Logen til en lille Højtidelighed i Anledning af Befrielsen.

Den næste Fest var Dimissionsfesten. Selve Dimissionen fandt Sted om Eftermiddagen i Ballerup Folkeskoles Gymnastiksal. Foruden Lykønskningen til de nye Lærere skulde der tages Afsked med et Par ældre Lærere. Det var Hr. Kejser og Pastor Schack. Der blev holdt Taler for »de nye og de gamle« af Forstanderen, to Elever og Repræsentanter for Jonstrupsamfundet. Om Aftenen var der Fest i Logen med Kaffebord og Taler.

Høstfest og Efteraarsfest afholdtes paa Folkeskolen. Der var ved begge Fester Underholdning af lokale Kræfter. Julefesten holdtes efter de traditionelle Former med Juletale af Pastor Schack, Musik af Hr. Boesen, Kaffebord, Oplæsning af vor grønlandske Ven Høeg og Hjemrejselotteri. 4. Klasse tog næsten alle Gevinsterne.

Koncerter. Musikforeningen har ikke været i Funktion. Men et Par Elever følte Trang til at bøde lidt paa Manglen ved at arrangere en Kirkekoncert. Programmet var paa Papiret finest muligt, men desværre blev Udførelsen paa Grund af Elevernes Egenraadighed langt under, hvad man er vant til fra Seminariets Orkester og Kor. Ærgerligt — de havde fortjent bedre. Af Programmet kan nævnes: J. Pachelbel: »Af Højheden oprunden er«, D. Buxtehude: Præludium & Fuga (dorisk) og Adagio af J. S. Bach.

— Livet paa Seminariet har naturligvis været præget af de daarlige Arbejdsforhold, men naar disse Linier læses, er Livet paa Jonstrup Seminarium i Gang efter de traditionelle Former, og Seminariets Historie, der saa brat blev afbrudt ved Tyskernes Indtrængen, kan nu skrives videre.

FRA JONSTRUPPERNES VERDEN

Jonstrupbogen bringer gerne korte Meddelelser om Jubilæer, runde Tal, Dødsfald eller andet af Interesse for Jonstruppere. Meddelelser maa være Redaktøren i Hænde senest 15. Januar for at blive optaget i Aarbogen, der normalt udkommer o. 1. Marts.

»VI OG VERDEN«

Elevbladet fra 1920'erne »Vi og Verden«, hvis første Redaktion var Bahne Jensen, er genopstaaet og udsendes med 6 Numre aarlig. De hidtil udkomne Numre har bragt flere tankevækkende Artikler, og man bemærker, at Eleverne i høj Grad beskæftiger sig med Tidens store Problemer, og at de i deres Fritid er stærkt optaget af Studiekredse, Møder og Sport. Man savner noget mere Jonstruphumør, men det skyldes vel Forholdene. Bladet koster 2,40 Kr. (udenbys 3,00 Kr.) aarlig og kan bestilles hos *Skovrind Nielsen*, Jonstrup pr. Ballerup.

»SPEJLET«

Aargang 1919 besluttede ved 25 Aars Jubilæet at udsende et Ekstranummer af det gamle Klasseblad »Spejlet« til Minde om den yderst vellykkede Fest. Festnummeret indeholder bl. a. Festtalerne og Billeder fra Festen, og man fornemmer et Pust af Jonstrup-Livet fra Aarene under forrige Verdenskrig. Ideen anbefales til Efterfølgelse. Kammeraternes bevægede Taler, Sangene og den festlige, fortrolige Stemning fra Sammenkomsterne bliver paa den Maade bevaret.

SEMINARIELÆRER KEJSERS AFGANG

I September 1945 faldt O. Kejser for Aldersgrænsen, og ved hans sidste Dimission bragte Wilh. Thomsen og Viktor Pedersen som Repræsentanter for Jonstrupsamfundet ham gamle Elevers Tak for hans smukke Gerning gennem 29 Aar. Imidlertid kom han ikke til at forlade Seminariet helt, idet han fortsætter som Timelærer i Religion indtil videre.

I KONGENS RAAD

Den første Jonstrupper i Kongens Raad blev Statsrevisor A. M. Hansen, som dimitteredes fra Jonstrup i 1897 og der-

efter i over 25 Aar var Lærer i Gundslev. I 1918 blev han Folketingsmand og har i mange Aar været en af det radikale Partis bærende Kræfter. I Maj 1945 blev han Undervisningsminister i Buhls Samlingsregering. Han har altid næret stor Kærlighed til Jonstrup og lovede at tale ved Aarsmødet, som desværre maatte aflyses.

85 AAR

Den 29. Juni 1945 fyldte Jonstrups store Son, Jonstrupsamfundets ældste Medlem, Professor N. A. Larsen, 85 Aar. Han tog Lærereksamen 1879, blev cand. theol. 1888 og var senere Seminarielærer først i Ranum, derefter i Jellinge. 1903—30 var han Konsulent for Folkeskolen og Formand for Censorerne. Sin Kærlighed til Jonstrup har han givet et smukt Udtryk for i Aarbogen 1933.

Forstander Georg Pedersen, Braaskovgaard, døde pludselig i Maj 1945, kun 50 Aar gammel, nogle Uger efter sit 25 Aars Jubilæum for Ansættelsen paa Statsungdomshjemmet. Georg Pedersen viede helt sit Liv til Opdragelsen af Landets vanskeligste unge Mennesker, og han var meget anset inden for Opdragelsesvæsenet. Han var dimitteret fra Jonstrup 1916 og folte sig altid i Taknemmelighedsgæld til Seminariet, ligesom han var et interesseret Medlem af Jonstrupsamfundet. Gamle Jonstrup-Venner fulgte ham til hans sidste Hvilested paa Rødovre Kirkegaard.

En af de ældste Jonstruppere (dim. 1880), fhv. Lærer ved Godthaabsvejens Skole Vilh. Winding, døde 5. Januar 1946. Hans Hustru, Julie W., der var Lærerinde ved samme Skole, døde i Fjor; hun var den længstlevende af Seminarielærer Beyerholms Døtre. Ægteparrets Born er de kendte Brødre Universitetslektor Kjeld Winding og Adjunkt ved Eftersl. Poul Winding, som saaledes er Datter sønner af Jonstrups berømte Regnelærer.

AFGANGSEKSAMEN 1945

1. Andersen, Erik Martin	7,08, mg
2. Andersen, Kaj	5,94, g ×
3. Askegren, Jens	6,88, mg
4. Balle, Erik Rønning	6,43, mg ?
5. Bentsen, Peder Vilhelm	7,29, mg ×
6. Friberg, Torben	7,12, mg
7. Grand, Børge	6,70, mg
8. Hansen, Kaj Ebbe	5,83, g ×
9. Hansen, Karl Otto	6,65, mg ?
10. Hansen, Knud Elleby	6,85, mg
11. Hansen, Svend Kristen Sleth	6,14, mg ?
12. Henriksen, Aksel Thorvald	6,79, mg
13. Johannessen, Sven Jørgen Tidsvilde	6,78, mg
14. Kirk, Svend	6,48, mg ?
15. Knudsen, Henning Ibsen	5,94, g ×
16. Larsen, Helge Norvig	6,59, mg ?
17. Nexø, Oluf Andersen	7,15, mg
18. Oddershede, Michael Ringgard	7,13, mg
19. Pedersen, Gunnar Kristen Frøslev	7,24, mg ×
20. Pedersen, Thomas Dalby	6,24, mg ?
21. Petersen, Axel Tage	7,06, mg
22. Piil, Vagn Hansen	6,44, mg ?
23. Schmidt, Povl Hansen	6,36, mg ?
24. Skov-Petersen, Palle	7,18, mg ×
25. Stiesdal, Ove	7,52, ug ?
26. Søgaard, Flemming	7,30, mg ×
27. Worm, Svend Erik	6,75, mg

VALG OG AARSMØDE

Det planlagte Aarsmøde paa Jonstrup 1945 maatte desværre aflyses, da Seminariet ikke var frigivet, og det var vanskeligt at skaffe Lokale i København, da næsten alle Skoler endnu var beslaglagt. Styrelsesvalget foregik da ved skriftlig Afstemning. Som Repræsentant for Seminariets Lærere valgtes O. Lindberg i Stedet for O. Kejser, der skulde forlade Seminariet p. Gr. af Alder. Wilh. Thomsen og Viktor Pedersen, der var paa Valg, genvalgtes, og Bremholm fortsætter som Elevrepræsentant.

Aarsmødet 1946 er berammet til 26. September paa Jonstrup, hvor Jonstrupsamfundets 25 Aars Stiftelsesfest skulde fejres. Forhaabentlig møder mange gamle Jonstrupperne frem til det festlige Gensyn med den gamle Borg. Nærmere Meddelelse i »Folkeskolen« og »K. K.«.

REGNSKAB 1. JANUAR — 31. DECEMBER 1945

	Indtægt Kr. Ø.	Udgift Kr. Ø.
Kassebeholdning pr. ¹ / ₁ 1945	202 19	
Kontingenter	875 00	
Salg af Aarbøger.....	411 40	
41 Opkrævninger à 40 Øre	16 40	
Renter.....	2 62	
Repræsentation og Møder		62 22
Fremstilling af Aarbogens 22. Bind		961 06
Administration og Redaktion		150 00
Tryksager		41 35
Porto, Gebyrer m. m.		94 37
Kassebeholdning pr. ³¹ / ₁₂ 1945		198 61
	1507 61	1507 61

Ordruphøjvej 24, Charlottenlund.

Wilh. Thomsen.

Vi undertegnede har revideret ovenstaaende Regnskab for 1945 og ikke fundet Anledning til nogen Bemærkning.

Sierslev og Bredeløkke Skole, 8. Januar 1946.

S. M. Waaben

Hans Fr. Jensen

JONSTRUPSAMFUNDETS STYRELSE

Kantor *Viggo Bitsch*, Vemmetofte, Faxe. Seminarieelev *Jørgen Bremholm*, Jonstrup Statsseminarium. Skoleinspektør *E. Gehl*, Næstformand, Sølvgade 16, København. Førstelærer *Jørgen Hegelund*, Formand, Ulstrup, Gørlev. Seminarielærer *O. Lindberg*, Jonstrup. Kommunalærer *Viktor Pedersen*, Redaktør, Peter Bangsvej 84, København F. Kommunalærer *Wilh. Thomsen*, Kasserer, Ordruphøjvej 24, Charlottenlund, Telf. Ordrup 2492.

Paa Aarsmødet 1946, den 26. September, skal der i Aar vælges 1 Repræsentant for København og Omegn og 2 for det øvrige Land. De afgaaende Styrelsesmedlemmer er: Skoleinspektør *E. Gehl*, Førstelærer *Jørgen Hegelund* og Kantor *Viggo Bitsch*. Desuden skal vælges 2 Revisorer; de afgaaende er: *Hans Fr. Jensen* og *S. M. Waaben*.

Fortsat fra Bind 22.

Ord). Mange Sammensætninger: Fjamsesbal, o: offentligt Bal, Fjamseskarl, o: Udhaler, at fjamsse = flirte.

Fjamseri = Pigesjov. Et Klasseblad fra Tiden revser i en red. Artikel Fjamseriet.

flaske sig. — Brugtes i alm. Betydning, men ogsaa citeret efter Hr. Johansen, der benyttede Vendingen, naar en Elev foreslog en usædvanlig Fremgangsmaade ved Løsningen af en Opgave. Ja, lad os saa se, hvordan det vil flaske sig. Brugtes som Udtryk for Skepsis under Opgaverregning sammen med Kammerterne.

foredrage. — Et Universaludsagnsord. Oprindeligt E. L.s Betegnelse for Lektiehøring: Vil N. foredrage godt og skarpt herom! Brugtes i mange Betydninger: at foredrage for Klassen var at give en Meddelelse fra Forstanderen eller Lærerne. At foredrage (eufemisk) kunde ogsaa betyde: at læse, at sove (foredrage i Sengen), at spise (han sad og foredrog Morgenmaden), at spille Violin, Orgel, Tennis, at gøre Gymnastik, at træde af paa Naturens Vegne (foredrage stort eller lille), snart sagt alt muligt, ja endog at gøre Kur: Han foredrog med to Piger.

Forretninger. — Paa Seminarieret optraadte nogle Elever som handlende eller Jøder (se dette Ord). Der var Boghandel og Tobakshandel. Paa Opslagstavlen saas deres Bekendtgørelser.

for Seven. — Mest brugt Kraftudtryk 1910.

Forsøget. — Monstro Forsøget vil lykkes? Hvoddens noget mistrøstige Valgsprog, udtalt mange Gange under Fysiktimens vovelige Eksperimenter. Meget ofte citeret som Tegn

paa Skepsis. Med megen Virkning benyttet af Ekberg som Omkvæd i en Vise i gl. Folkevisestil.

Frejas Alter. — En Stensætning ude i Skoven, hvor Eleverne ca. 1840 samlede. Findes ikke mere.

Fus. — Navn paa E. L. Oprindelsen uvis, vistnok sigtende til vedkommendes meget egenartede Latter, hvorunder Luften blev suget ind med en hørlig, rytmisk Prusten — den fusiske Latter — Jonstrups homeriske Latter. En Mængde Sammensætninger: Fusbøger, Fusfag, Fustur. Tillægsord: fusisk, det specielt fusiske, det, der vedrørte Fus, det, der var af Fus-Aand, f. Eks. den fusiske Litteraturgennemgang.

Fusnotering. — Se Notering.

Fustag. — En særlig Haandbevægelse ved Hilsen eller Overraskelse. Denne Gestus blev meget brugt, overdrevet og karikeret til det ukendelige.

Futsijama. — Fru Fus. Navnet er Eksempel paa, at en ren lydlig Lighed giver Anledning til, at et Ord faar en helt ny Betydning, idet man absolut ikke hæftede sig ved en mulig Lighed i Temperament — det vulkanske — hvilket for øvrigt aldeles ikke var Tilfældet.

Fyrbogen. — Fyrets Beboere førte en Slags Dagbog eller Gæstebog med mange charmerende Bidrag.

Fyret. — Et Par højt liggende Gavlværelser i West-endfløjen. Naar vi i mørke Vinteraftener kom fra Maaløv St. og kom op over Bakken, var det det første Lys, vi øjnede, og Fyret svarede godt til sit Navn. En Række prominente Jonstrupper har været Fyrmestre. bl.a. Rudolf Bruhn, dim. 1910, død 1918.

Fødselsdag, Jonstrups. — 8. Oktober 1809. Jonstrupbogen XII.

Første Klasse. — 1. den tjenstlige Benævnelse af Spirerne. 2. nedsættende Betegnelse — anvendt i Tiltale. Ringeagten laa deri, at den talende var saa højt hævet over den tiltalte, at han ikke erindrede Navn, ja, maaske endog ikke bemærkede, om der var en eller to af Arten

til Stede; han vilde naturligvis ikke være kammeratlig og sige Spire, men kold og korrekt: Vær saa elskværdig, Første Klasse, o. s. v. I næsten alle Tilfælde mere en Maner end virkelig Vigtighed eller Efterligning af en enkelt Beboers Malice.

G.

Gedonner. — Navn paa Lærer Gebauer, dim. 1811, som i Seminariets første Tid underviste i Havebrug. Var Lærer i Stenløse. Plantede Ahornalleen og Træerne i Filosofgangen.

Gemytlighed. — Fag til den højere Dimission. Her tænkes særlig paa Vittighed i Samvær med Kammeraterne. Faget regnedes dobbelt, hvilket viser, at Vittighed stod i høj Kurs.

Generalforsamling. — Elevmøde. Ved Bordet blev der ikke saa sjældent indvarslet til Generalforsamling, enten alle Klasser eller Klasserne enkeltvis. Generalforsamlingen holdtes efter de bedste Hostrupske Mønstre paa Læsestuen og angik Udflugter, Teaterture, Baller eller Valg til de mange Foreninger. Umiddelbart før energisk Ringning med Klokker i Gaarden.

Generalstøvl. — 1. En, der støvler i alle Fag. 2. En særlig slem Støvl.

Gilding. — En Køkkenkarl hos Knasten.

Giv Guderne det bedste. — Citat fra Hakon Jarl. E. L. — vor Lærer i Litteraturhistorie — afholdt sig næsten ganske fra dramatisk Op-læsning og Ageren. Under en Gen-nemgang af Oehlenschläger lod han

sig dog henrive til at efterligne Dr. Ryge som Hakon Jarl i et for os uforglemmeligt Øjeblik; med tragisk Mine slog han sig for Panden og deklamerede: Giv Guderne det bedste efe! Replikken og Udtrykket blev glimrende karikeret og blev et fast Nummer paa den teaterglade Hans Peters Repertoire.

godt, godt — eller godt saa. E. L.s sædvanlige Kvittering for en Præstation paa Klassen. Især naar vedkommende ordret citerede en Notering, kagledes det opmuntrende fra Katederet: Godt, godt! Talrige Efterlignere.

Gomni. — Gymnastiklæreren. De sædvanlige Sammensætninger: Gomidatter, Gomnitime.

Gomnistik. — Gymnastik.

Gomidisp. — 1. Disposition dikteret af Gomni. 2. En Disposition, hvor de formelt sideordnede Led ikke var det i Virkeligheden. Vor kære Gymnastiklærer udtalte paa god, jydsk Vis Vokalerne meget tydeligt. For at faa Lejlighed til at imitere denne Udtale blev der jævnlig spurgt: Skal det noteres under »store A«.

Gronnenberg. — En Elev, der i en Svømmetime var nær ved at drukne, fik sit Navn Gronnenberg ændret til

Dronnenberg. Der skulde undertiden mindre til.

Grænse. — Der er dog en Grænse. Almindelig brugt Udbrud af Gomni, naar Grænsen var betydelig over-skredet. Ofte citeret med Gomni-udtale.

Grænseleg, den store. — En Leg, som forekom i Gymnastiktimen. Be-

nævnedes ogsaa: Dærr ærr dog en Grrænseleg. Ekberg 1910.

Gør, hvad De anser for rigtigt. — E. L. Anmodede en Elev om Tilla-delse til at gaa ud, lød det: Ja, gør, hvad De anser for rigtigt. Brugtes eufemisk af alle. Se: Tanken væg-rer sig.

H.

Habbert. — Sammentrækning af hvad behager. Efterligning af en Elevs Udtale. Manden blev kaldt Habbert. Det var en yndet Sport at faa ham til at udslynge sit Habbert. Ved Bordet f. Eks.: »Ikke ogsaa, N?« Da Manden var meget talende, blev han ogsaa kaldt Bablabab.

Halløj. — Betegnelse for W. C., der i 1910 var uden W. At holde stort Halløj eller at holde stort dækkede det militære Udtryk at træde af paa Naturens Vegne i et større Ærinde. At holde lille Halløj, at lave lille, at foredrage lille = at benytte Pissoir. Han stillede sig op og foredrog.

Halløjspanden. — En Natspand, som Portneren en sjælden Gang stillede hos den syge Borger. Det mest ubdragelige Tegn paa virkelig Sygdom. Almindelig Rævesyge forhindrede ikke Borgeren i at forrette sin Nødtørft det sædvanlige Sted. Paa en Visit hos en Patient ytrede man Tvivl om Sygdommens Art. Han pegede paa Spanden bag et Forhæng. Det var Ord nok. Det var altsaa Alvor.

halv elleve. — Et lille Rum mellem Nr. 10 og 11. Her stod Spande og Koste.

Hane, den røde. — Navn paa en Elev. Vedkommende var meget tea-terinteresseret og havde paa Folke-

teatret flere Gange set »Den røde Hane« (Palle Rosenkrantz), hvilket han omtalte i Tide og Utide, saa han til sidst selv fik Navnet ogsaa, fordi han havde Tilbøjelighed til at blive rød i Hovedet, naar han blev eksamineret i Fysik. Han skaffede Klassen megen Morskab, naar han læste op, f. Eks. Erasmus Montanus, hvor Per Degn skrækslagen raaber: »Er jeg en Hane?«

Halvdemis. — 1. Del af Lærer-eksamen.

Halvspire. — Elev i 2. Klasse, brugtes i Reglen i nedsættende Be-tydning.

hast. — Ja, Mand, hast! Staaende Vending. E. L.

Hatæskan. — Et af de største Værelser paa Spirestalden (se dette Ord), hvor en Elev Hatt en Tid boede. Mens Waaben boede der, hed det naturligvis Vaabenkammeret. Værelsets Størrelse gjorde det anvendeligt som Ballokale, der var Plads til op mod en Snes Spirer. Der blev skrevet en dertil særlig egnet Musik af kakofonisk Art: Bal paa Hatæskan for 2 Violiner (H. C. Jensen og Otto Christian-sen). Der var godt med dissonerende Klange og Synkoper, som først den seneste Tids Dansemusik har overgaaet.

Hedningerne. — Elever, som boede i et lille Pensionat nær Seminariet, kaldet Hedningehuset eller Hedningeseminarieret.

herved. — E. L.-Ord. Brugtes i utallige Forbindelser ligesom hertil, herfra, herfor og derved o. s. v. i langt større Udstrækning end i almindeligt Sprog. Ligesom i Herlovi-nersproget »i« bruges for »til« i mange Udtryk: Kommer du i Fodbold, kendte Jonstrupsproget en Mængde Konstruktioner med herved, derved o. s. v. Duksens Melding til E. L.: Alle er til Stede herved, en Notering herved og mange andre. Der blev skrevet lange Digte, hvor disse Ord og andre Fusudtryk forekom. Berømt er især H. P. H. Larsens Fufrieriet. Af Hensyn til de yngre Aargange fremhæves disse Ord:

Emma var sig en Mø saa huld,
hendes Hjerte var af det pure
Guld.
Det vidste ogsaa Hr. Fussemand,
hans Hjerte stak i en vældig Brand.
Og Fus han var ikke glad
herved,
han vidste jo ikke Spor Besked,
om Emma elskede ham igen,
eller om hun havde en anden Ven.
Og Fus han led af sin Kærlighed,
saa ganske mager han blev
herved,
og Emma gik det skam ligesaa,
hun gik jo stadig og ventede paa,
at Fus skulde komme paa Frierfod,
hun vilde saa vist ej staa imod.
Nej! hun vilde godt hjælpe ham
paa Gled,
naar blot han vilde begynde
hermed,
ja, blot han vilde tale herom,
saa skulde han nok faa hørt sin Dom,

ja, blot han dog vilde begynde
her paa,
hun skulde nok passe, han ej gik i
Staa.
— Endelig Fus en Beslutning slog
fast:
nu skulde det afgøres — og det i en
Hast!
Og Fus han se-efede sig vældigt
ind
og skrabede Skægget af sin Kind;
saa tog han Tjenestetøjet
paa,
for hen til Emma han vilde gaa.
For Emmaefes Dør han snart
monne staa,
han sagde: »Frisk Mod!« og
bankede paa.
Og Emmas Stemme lød venligt:
»Kom ind!«
og Fus han blev saa let om Sind.
Da Fus nu ind ad Døren gled,
var Emmaefes Broder til
Stede herved.
Og Fus nu til hendes Broder sa'e:
»Ja, Mand, De maa gaa
bort herfra!
Jeg kan ikke tale, naar De
staar hermed,
Situationen bliver saa
pinlig herved.«
Han monne da ud af Stuen gaa,
og Fus saa ned paa sin Støvletaa,
og da han hermed færdig var,
han ta'r en Kniv, han i Lommen har,
beser den grundigt paa alle Leder.
mens Emmaefe sidder i Længsel
og sveder.
»Ja, Emmaefe, det staar
saaledes,
at naar jeg i Dag for dit Aasyn
stedes,
saa mener jeg ikke noget
ondt hermed,
det kunde aldrig falde mig ind
herved.